

Dr. Kovács L. P. Bánk OFM

BIZONY MONDOM NEKED,
MÉG MA VELEM LESZEL
A PARADICSOMBAN

Lk 23,43

Isten Országa a Bibliában

A Szentlélek a Bibliában

**Készült XVI. Benedek pápa PORTA FIDEI motu proprio
apostoli levele nyomán meghírdetett HIT ÉVÉBEN**

Budapest, 2012

ISTEN ORSZÁGA A BIBLIÁBAN

Iszonyatos gondokkal küszködik az emberiség. Minden tisztességes ember megoldást keres a bajok orvoslására. Ezt teszem én is. Mivel magyar ferences szerzetespap vagyok, és számomra mindhárom fogalom nagyon fontos, hitem és tudásom szerint gondolkodom erről az égető problémáról is. A Szentírás Isten könyve, Isten írott üzenete az emberiséghez. Számomra ez szabja meg a keresés forrását és kereteit. Jézus Krisztusnak vitapartnereihez intézett figyelmeztetését idézem: „Vizsgáljátok az Írásokat, hiszen azt gondoljátok, hogy azokban van örök élet számotokra. Éppen azok tesznek tanúságot rólam, ti azonban nem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen”. (Jn 5,39-40) Jézus Krisztus nyomán indulunk keresésünkben. Ő tovább irányítja tekintetünket: „Én nem tehetek magamtól semmit. Amint hallok, úgy ítélek, és ítéletem igazságos, mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki küldött engem”. (Jn 5,30) Jézus az Atya küldötte. Nyilvános működése kezdetén a názáreti zsinagógában Izajás próféta könyvtekercsét fogja kezében és olvassa a következő sorokat: „Az Úr Lelke van rajtam; azért kent föl engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, elküldött, hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak és látást a vakoknak, hogy szabadon bocsássam a megtörteket, és hirdessem az Úr kedves esztendejét”. (Iz 61,1-2; 29,18; 58,6) (Lk 4,18-19) Micsoda felemelő program! Akik addig vezetők voltak, a saját hatalmukat és gazdagodásukat szolgálták, ennek rendelték alá mindent, gyakorlatilag elszedték a kiszolgáltatottak vagyona részint kivetett adókkal, részint közönséges erőszakkal. Isten ezért időnként keményen büntetett, rendet teremtett, de az emberiség igazán a mai napig sem tudott kikeveredni ebből a mindig újraéledő csapdából. Jézus Názáretből Galilea tartomány tájait járta be. Szent Márk evangélista szerint így kezdte tanítását: „Betelt az idő, és elközelgett az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot, és higgyetek az evangéliumban”. (Mk 1,15) Mai magyar nyelven ez így hangzik: Elérkezett hozzátok Isten országa, amelyben újra Ő irányítja az emberek életét, Ő lesz az Uralkodó. Ez az evangélium, vagyis az örömhír, mert az Isten országa az igazság és a szeretet szellemétől áthatott közösségi élet. Ezért forduljatok Isten felé, igazodjatok az Ő irányításához.

Rendi engedéllyel
ISBN 978-963-08-4852-7
www.kovacsbank-ofm.com
© Dr. Kovács L. P. Bánk OFM

Higgyétek el, hogy ez az emberiség egyetlen útja a viszonylagos földi és az abszolút örök boldogsághoz. Akkoriban a világ népeinek legnagyobb része bálványimádó volt, ami gyakorlatilag a sátán imádatát jelentette. Nagy kivétel volt magyar népünk következetes egyistenhite. Isten egy négyezer éve élt bálványimádó család hatvan éves férfitagját tisztelte meg hívó szavával, mondta el neki látomásban, hogy a bálványok tehetetlen anyagdarabok, az Isten viszont láthatatlan, végtelen, örök valóság. Ő az Élő Isten. Ábrahám hitt neki, és elfogadta ígéreteit: utódait nagy néppé teszi, és belőlük születik majd az egész emberiség Megváltója is. Az összes többi néphez hasonlóan Ábrahám is tudott az emberi nem eredetéről, az ősszülők bűnéről, Istentől való elszakadásukról, majd a bűnbánatuk után kapott ősvangéliumról: „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közéd, ivadékod és az ő ivadéka közéd: ő széttiporja fejedet, te pedig a sarkát mardosod”: (Ter 3,15) Ábrahám tehát kellett hogy jól értse a Megváltó eljövételét, örömmel tartsa, hogy nemzetéből születik a földre, és kiragadja a népeket a sátán birodalmából, és visszavezesse őket Isten országába. Ábrahám népéből meg is született a Megváltó, aki nagykorúságot elérve hirdette meg, hogy elérkezett az Isten országa. Izrael népe a Sínai hegy alatt megkötött Ószövetség alapján Isten különleges népe volt. Ezt a zsidó nép zsoltárban mindig imádkozta: „Király lett az Úr! Fölségbe öltözött”. (Zsolt 93,1) Jézus mégis nekik is üzeni: „Menjetek Izrael házának elveszett juhaihoz! Menjetek és hirdessétek: Elközelgett a mennyek országa”. (Mt 10,6-7)

1. Jézus Poncius Pilátus előtt áll

A zsidó főtanács halálra ítélte azzal a váddal, hogy Isten Fiává tette magát. Pilátustól is halálbüntetést követelnek. Pilátus hivatalosan megkérdezi Jézust: „Te vagy a zsidók királya?” (Jn 18,33) „Jézus azt felelte neki: Az én országom nem ebből a világból való. Ha az én országom ebből a világból volna, szolgálaim harcra kelnének, hogy a zsidók kezébe ne kerüljek. De az én országom nem innen való. Pilátus erre megkérdezte: Tehát király vagy te? Jézus azt felelte: Te mondod, hogy király vagyok. Arra születtem és azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki

az igazságból való, hallgat a szavamra”. (Jn 18,36-37) Már korábban, tanító útján is megkérdezték tőle a farizeusok: „Mikor jön el az Isten országa, ezt válaszolta nekik: Az Isten országa nem jön el szembetűnő módon. Nem fogják azt mondani: Íme, itt van, vagy amott. Mert az Isten országa köztetek van”. (Lk 17,20-21) Ez a fordítás a latin „intra vos est”-et így adja vissza magyarul: köztetek van; de én szívesebben fordítanám emígy: benne van. A mi szóhasználatunkban az országok kijelölt határok közötti földterületek. Az Isten országa azonban egy szellemiséget jelent: az igazság és a szeretet lelkületét. Aki elfogadja és megteszi Isten akaratát, abban benne van Isten országa, és ő Isten országában van. Mivel ezt tökéletesen Jézus Krisztus valósította meg, mondhatjuk: Jézus Krisztus egyedül is Isten országa. Ezért ezt a fogalmat hozzá, az Újszövetség szerzőjéhez köthetjük szigorúan, de el kell fogadnunk, hogy maga a téma, a fogalom, megtalálható nagy vonalakban, az Ószövetségben is, amely meghirdette és előkészítette tökéletes megvalósulását. A kinyilatkoztatás legelső mondata így szól: „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet”. (Ter 1,1) Ez előtt a közölhetetlen isteni cselekvés előtt tehát a háromszemélyű egy Istenen kívül senki és semmi nem létezett. Csak az isteni lét magyarázata önmagának, a teremtmények mind okozatok, túlmutatnak önmagukon az Istenre, a teremtőre. Ami tehát a természet rendjében van, minden Istené a teremtés jogán. A kész földet adta át Ádámnak: „Fogta tehát az Úr Isten az embert, és az Éden kertjébe helyezte, hogy művelje és őrizze meg”. (Ter 2,15) A tulajdonjog tehát Istené maradt. Az első embereknek Isten kinyilvánította akaratát: „a kert minden fájáról ehetsz, de a jó és gonosz tudásnak fájáról ne egyél, mert azon a napon, amelyen eszel róla, meg kell halnod”. (Ter 16-17) Az ember megjegyezte és elfogadta Isten akaratát, tehát megvalósult benne Isten országa. Amikor pedig a kísértő sátán szavára ettek a tiltott fáról, elvesztették Isten országát. A földre kapott bérleti jogot ugyan megőrizhették, de megszűnt istengyermekségük, elvesztették jogukat a mennyországra, a halál nélküli életre, és más kiváltságokra. A sátán rabságába kerültek. Az ördög úgy magyarázta ezt az állapotot, hogy a földet is megszerezte azzal, hogy az ember rabszolgája lett. Gondoljunk Jézus megkísértésére: „Majd felvitte őt egy magas hegyre és megmutatta neki egy szempillantás alatt a földkerekség minden országát, és így szólt az ördög: Mindezt a hatalmat és ennek dicsőségét neked adom; mert az enyém, és akinek akarom, annak adom; ha tehát imádsz engem,

mind a tiéd lesz”. (Lk 4,5-7) Jézus nem vitatkozik, az egyszerű igazság birtokában röviden kijelenti: „Írva van: Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” (Lk 4,8) (MTörv 5,9; 6,13) Tehát az imádás és dicsősége, meg a föld teljes birtoka is Istené. Az Ószövetség idején minden nép közös meggyőződése volt, hogy Isten a világ királya. Az emberi királynak akartak természetfeletti erőt biztosítani azzal, hogy úgy mutatták be, mint Isten helytartóját. Az Ószövetség megkötése után ezt a gondolatot átvették a zsidók is, és a királyságot, a politikai hatalmat, vezetést, az egy igaz Istenre vonatkoztatták.

2. Az ószövetségi Izrael, mint Isten országa

A pátriárkák korában az élő Isten, aki megjelent Ábrahámnak, majd irányította Izsákot és Jákobot, nem jelezte nekik, hogy a belőlük származó új népnek királya is akar lenni. Amíg a többi népnél az éppen uralkodó királyok saját bálványaik helytartóinak számítottak, Izrael nem kapott biztatást, hogy majd az igaz Isten az ő különlegesen uralkodó királya lesz. Mózes a csipkebokor látomásban találkozik először érzékelhetően Istennel. Itt a nevét, lényét megfogalmazását kéri az Úrtól. „Isten erre azt mondta Mózesnek: Én vagyok az, aki vagyok. Aztán azt mondta: Ezt mondd Izrael fiainak: Az, Aki van, küldött engem hozzátok”. (Kiv 3,14) Isten tehát elmondja, hogy Ő nem volt és nem lesz, Ő öröktől fogva változatlanul van. Végtelen létét nem kapta, hanem öröktől fogva önmagától birtokolja. Minden más létező úgy kapja a létét tőle. Ő tehát forrása és létesítő oka minden teremtménynek, tehát mindennek Ura. Viszont még nem említi, hogy Izrael fiai, mint alakuló nép, neki különleges népe lesz, Ő pedig királyuk, uralkodójuk, irányítójuk lesz. Egyiptomból történt kivonulásuk után a pusztában Izrael néptömege lassan fejlődik rabszolgá társadalomból öntudatos, szabad néppé. A népnek felelős és hatalommal rendelkező vezető, uralkodó kell. Amikor Mózeset Isten negyven napon át a hegyen tanítja, árvának és gyámoltalannak érzik magukat a hegy lábánál veszteglő törzsek. Ezért kérnek „isteneket” Árontól: „Rajta, készíts nekünk isteneket, hogy előttünk járjanak! Nem tudjuk ugyanis, hogy mi történt Mózesrel, azzal az emberrel, aki kihozott minket Egyiptom földjéről”. (Kiv 32,1) Egyúttal

jelzik azt is, hogy Áront elfogadják pótvezérnek, de félő, hogy neki azzal az Istennel, akit Mózes képviselt, nincs igazán összeköttetése. Mózes keményen bünteti a lázadókat. Isten megkönyörül népén. Ott, a pusztában aztán érzékelik, hogy az ő népük Isten különleges birtokának számít. Ettől kezdve büszkén vallják: „Király lett az Úr! Fölségbe öltözött”. (Zsolt 93,1) Helytartója előbb Mózes, majd az ő halála után József, de ők nem viselnek királyi címet. A következő korszakban az ellenségtől megmentő isteni küldötteket is csak bírának tartják. Ők átmeneti irányítók. Egyiküket, Gedeont, próbálják rávenni, hogy vállaljon állandó felelősséget felettük, Legyen király, de ő elhárította a felkérést: „Nem uralkodom rajtatok, s nem fog uralkodni rajtatok fiam sem: az Úr uralkodjék rajtatok”. (Bír 8,23) Szerinte az a jó állapot, hogy Istent tartják uralkodójuknak, és így nem áll fenn az a veszély, hogy Isten helytartója Isten helyére tör. Később azonban Sámuel, a prófétát és egyben utolsó bírót arra készítik, hogy adjon nekik királyt, mint a többi nemzetnek is királya van. A méltatlankodó prófétát leinti az Úr: „Hallgass a nép szavára mindabban, amit neked mond, mert nem téged vetettek el, hanem engem, hogy ne én legyek a királyuk”. (1Sám 8,7) Az egymás után következő királyok viszont bálványozással sértették Izrael igazi királyát, az Urat. Ezért Isten megmutatja Izajásnak, hogy Ő milyen hatalmas Király, és az angyalokhoz hasonlóan hogyan kellene őt szolgálnia az embereknek. „Abban az esztendőben, amikor meghalt Uzija király, láttam az Urat, amint magas és kiemelkedő trónuson ült, és ruhájának uszálya betöltötte a templomot. Szeráfok álltak mellette; hat-hat szárnya volt mindegyiknek: kettővel befődték arcukat, kettővel befődték lábukat, és kettővel repültek. Az egyik így kiáltott a másiknak: Szent, Szent, Szent a Seregek Ura, betölti az egész földet dicsőséggel! Megrendültek a küszöbök alapjai a kiáltó hangjától, és a ház betelt füsttel. Ekkor így szóltam: Jaj nekem, végem van! Mert tisztátalan ajkú ember vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom, mégis a Királyt, a Seregek Urát látták szemeim”. (Iz 6,1-5) a zsidók kultikus lírája ugyanezt hangsúlyozza: „Tárujlatok fel, hatalmas kapuk, tárujlatok fel örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya! Ki az a dicsőség királya? Az erős és hatalmas Úr, a harcban hatalmas Úr. A seregek Ura, ő a dicsőség királya”. (Zsolt 24,7-8.10)

3. A Biblia részletezi Istennek, mint királynak a fogalmát

Isten mindörökké uralkodik, nem úgy, mint a földi királyok. Mózes már akkor látja ezt, amikor a fáraót és seregét Isten hatalma vízbe fullasztotta: „Vidd be, ültess őket örökséged hegyére, erős lakóhelyedre, melyet, Uram, te készítettél, szent helyedre, melyet kezded erősített meg, s uralkodjék az Úr mindenkor, örökre!” (Kiv 15,17-18) Uralkodik az égben: „Szent templomában van az Úr, áll az egekben az Úr trónusa” (Zsolt 11,4) „Az Úr az égben állította fel trónusát, és királysága mindenben uralkodik” (Zsolt 103,19) Uralkodik a földön: „Tapsoljatok mindnyájan, nemzetek, örvendeztetek Istennek ujjongó szóval, mert az Úr felséges, rettenetes, hatalmas király a földnek.” (Zsolt 47,2-3) Uralkodik az Úr a világegyetemben, amelyet Ő alkotott: „Mert nagy Isten az Úr, hatalmas király a föld minden istene. Kezében vannak a föld mélységei, s övé a hegyek csúcsa. Övé a tenger, ő alkotta meg, s az ő keze formálta meg a szárazföldet. Jöjjetek, imádjuk, hódoljunk meg, boruljunk térdre az Úr, a mi alkotónk előtt!” (Zsolt 65,3-5) Uralkodik minden nemzet felett: „Ki ne félne téged, nemzetek Királya? Hiszen téged illet ez, mert a nemzetek összes bölcsei között és összes királyságukban nincs senki olyan, mint te” (Jer, 10,7) „Az Úr azonban igaz Isten, élő Isten ő, és örökkévaló Király. Haragjától megrendül a föld, és nem bírják el bosszúságát a nemzetek.” (10) A sok nemzet között van egy nép, amely az Ő egyéni tulajdona. Szövetséget kötött vele: papi nemzetség és ország: „és ti lesztek az én papi királyságom és szent népem. Ezek a szavak, amelyeket el kell mondanod Izrael fiainak”. (Kiv 19,6) a pap személy szerint Istentől rendelt közvetítő Isten és emberek között. Itt Isten egy egész népet tett közvetítővé, általa adott sok fontos kinyilatkoztatást, és rajtuk keresztül adta Megváltónkat, Jézus Krisztust. Jahveh tehát különleges uralkodó a saját országában. Nagy király, fővárosa Dávid idejétől Jeruzsálem. „Pompás magaslat az ő szent hegye, gyönyörűsége az egész földnek. Sion hegye messze észak, a nagy király városa. Házaiban úgy ismerik Istent, mint menedéket. Mert íme, a föld királyai összegyűltek és egyesültek. De ahogy meglátták, ámulatba estek, megrémültek, megremegtek” (Zsolt 48,3-6) íme, népem leányának kiáltása hangzik messze földről: Vajon nincs az Úr Sionban? Vagy Királya nincs ott?” (Jer, 8,19) Jahveh, Izrael királya, jó pásztor gondosságával

vezeti népét: „Figyelj ránk, Izrael pásztora, aki Józsefet nyájként vezérelled! Aki a kerubok felett trónolsz, ragyogj fel Efraim, Benjamin és Manassze előtt! Ébreszd fel hatalmadat és jöjj, szabadíts meg minket!” (Zsolt 80,2-3) a babiloni fogság idején magára maradt, fogoly népét is ezzel a képpel vigasztalja az Úr: „Mert így szól az Úr Isten: Íme, én magam keresem fel juhaimat és viselem gondjukat. Amint a pásztor gondját viseli nyájának azon a napon, amelyen elszéledt juhai között van, úgy viselem majd én is gondját juhaimnak, és kiszabadítom őket minden helyről, amelyre elszéledtek a felhő és a sötétség napján. Kihozom őket a népek közül, és összegyűjtöm őket az országokból; a saját országukba viszem, és Izrael hegyein legeltem őket a patakok mentén és az ország minden lakott helyén.” (Ez 34,11-13) Izrael örök Királya irányítja a történelmet. Már a babiloni fogság előtt hatszáz évvel megmondta Mózes szájával: ha megtartjátok parancsaimat, jó sorotok lesz jövő országokban, de ha elpártoltok tőlem, az igazság örök forrásától, bálványok hazug világába tévedtek, és az emberszeretet helyett önzészetek kielégítésre ártani fogtok a szegényeknek, árváknak és özvegyeknek, akkor súlyos büntetések várnak rátok. Ez tehát erkölcsi kérdés, nem politikai érdekérvényesítés. Izrael rádöbben, hogy az ő királyuk valóban az igazság és a szeretet Ura. Semmi közük az ókori pogány népek bálvány isten király fogalmához.

4. Isten országa és az izraelita királyság kapcsolata

Izrael országa annyira egyedi volt a honfoglalás utáni időkben, hogy a komolyan hívő és gondolkodó zsidók kizárólag Isten közvetlen irányítását keresték. Lassan alakult ki az a vágy, hogy ők se legyenek mások, mint a többi nép: legyen nekik is földi királyuk. „Összegyűlt tehát Izrael minden vénye és elment Sámuelhez Ramatába és azt mondta neki: Íme, te megöregedtél, s fiaid nem járnak útjaidon: rendelj királyt fölénk, hogy az bíráskodjon felettünk, mint ahogy minden nemzetnél van”. (1Sám 8,4-5) Sámuel megütöközött ezen a követelésen. Panaszt tett Istennél. Az Úr azonban utasította „Nos tehát hallgass csak szavukra, de figyelmeztess őket, s fejtsd ki előttük, mihez lesz joga a királynak, aki uralkodni fog rajtuk”(9) Ám Sámuel hasztalan ecsetelte nekik, hogy a király emberben, adóban ho-

gyan zsarolja ki őket, a vének ragaszkodtak követelésükhöz: „Nem, legyen csak király felettünk, s legyünk mi is olyanok, mint minden nemzet: királyunk bíraskodjon felettünk, ő járjon élünkön, s ő vívja harcainkat értünk”. (19-20) Isten maga ad tehát parancsot Sámuelnek, hogy rendeljen népének királyt, sőt arra is utasítja, hogy kit kell királlyá felkennie. „Holnap, ugyanabban az órában, amely most van, hozzád küldök egy Benjamin földjéről való embert. Kend fel őt népem, Izrael fejedelmévé, s ő majd megszabadítja népemet a filiszteusok kezéből. Megtekintettem ugyanis népemet, mivel eljutott hozzám kiáltása. Amikor pedig Sámuel meglátta Sault, azt mondta neki az Úr: Íme, ez az az ember, akiről beszéltem neked, ez uralkodjon népemen”. (9,15-17) Később aztán maga Isten vetette el Sault engedetlensége miatt. (16,1) Ekkor Isten Betlehembe küldte prófétáját, mert ott választott ki egy fiatalembert Izáj családjából új királynak. Az apa egymás után vitte fiait Sámuel elé. Az Úr azt mondta Sámuelnek: Ne nézd külsejét, se termete magasságát, mert én elvettem őt! Én nem a szerint ítélek, amire az ember néz: az ember ugyanis azt nézi, ami látszik, az Úr azonban a szívet tekinti”. (7) Ugyanígy nyilatkozott Isten mind a hét fiúról. De a próféta megtudta, hogy van még egy fia Izájnak, aki nyáját legelteti. „Érte küldött tehát és elhozatta. Ő vörös volt, szép szemű és csinos külsejű. Azt mondta ekkor az Úr: Kelj fel, kend fel, mert ő az! Erre Sámuel vette az olajos szarut, s felkenete őt testvérei közepette, s ettől a naptól az Úr Lelke Dávidra szállt”. (12-13) Később Dávid házát is kiválasztotta az Úr: „Amikor ugyanis letelnek napjaid, s aludni térsz atyáidhoz, felemelem utánad ivadékodat, aki ágyékból származik, s megszilárdítom királyságát”. (2Sám 7,12) Úgy tűnt tehát, hogy Isten megtalálta a megfelelő embert és családját, akikkel együtt tud uralkodni Izrael országán. Ez Dávid esetében –gyengeségei ellenére is igaz lett-, de családja tekintetében, sajnos, nem. Ezek a Dávid-házi királyok Jahveh királyságát kapták, de egyre inkább földi királyságot alakítottak ki belőle. Amikor Salamon halála után kettészakadt az ország, előbb az északi királyság: Izrael, később a déli, Júda is bálványimádó lett. Isten maga ajánlott fel Ácház júdeai királynak rendkívüli jelet, hogy védelméről gondoskodik, álszent módon mellébeszél, mert nem akarja Jahveh-t „kísérteni”. A próféta keményen szemére is veti képmutatását. (vö. Iz 7,1-17) Sokkal rosszabb az északi ország helyzete: ott nyílt bálványimádás és szegények szorongatása dívott. Nem az Úr utasításai szerint politizáltak a szomszéd népekkel

sem. Lelkületükre fényt vet Ákáb északi és Jozafát déli király magatartása egy Szíriával szemben indítandó háború esetében. Jozafát ragaszkodik Jahveh utasításához. Kérjünk tőle üzenetet próféta által. Ákáb viszont Baál hódolója, prófétái hozzá fohászkodnak. Pompás győzelmet ígérnek. Jozafátnak mindez gyanús. Jahveh prófétáját, Mikeást kérdezi, aki biztatásra ki meri mondani, hogy Jahveh szörnyű vereséget és Ákáb halálát üzeni. Ákáb mégsem neki hisz. Harcba kezdenek, és minden úgy alakul, ahogyan az Úr üzenté Mikeás szavával. (1Kir 22,1-38)

5. A próféták minden királynak szemére vetik, hogy eltérnek Jahveh akaratától

Hirdetik, hogy ez súlyos vétek. Amikor Dávid elvette Uriás feleségét, aztán hadvezérének írásban adott parancsot, hogy állítsa veszélyes helyre az ostrom harcában a férjet, hagyják magára, hogy biztosan elveszen, ő volt az oka a férj halálának. Isten azonban az erkölcsi rend őre. Elküldte hozzá Nátán prófétát, hogy figyelmeztesse bűne súlyosságára: az asszonynak nem kellett felelnie bíróság előtt házasságtöréséért, de Dávidot, földi helyettesét elszámoltatja az isteni rend megsértéséért. A próféta egy példával érzekelteti a királlyal bűne visszataszító voltát: a szegény ember egyetlen juhockáját elkobzó gazdag történetét hallva Dávid haragra gerjed: „Az Úr életére mondom, hogy halál fia az az ember, aki ezt cselekedte. Négyszerezesen térítse vissza a bárányt, mivelhogy ezt cselekedte, és könyörtelenül járt el”. (2Sám 12,5) Nem is sejtette, hogy saját fejére mond ítéletet, de a próféta kimondja az igazságot: „Te vagy az az ember! Én felkenetelek Izrael királyává, megszabadítottalak Saul kezéből, neked adtam urad házát, öledbe adtam urad feleségeit, neked adtam Izrael és Júda házát, s ha ez még kevés volt, sokkal többet is adtam volna neked. Miért vetted hát semmibe az Úr szavát, olyasmint cselekedve, ami gonosz az én színem előtt? A hetita Uriást megöletted karddal, feleségét feleségül vetted, Ammon fiainak kardja által ölted meg őt! Ne távozzék tehát a kard sohasem házadtól, mivel semmibe sem vettél engem”. (7-10) Isten tehát keményen közli Dáviddal, hogy Ő az egyetlen Úr, Dávid tőle kapott mindent, de csak helytartó maradt, aki nek mindent Ura akarata szerint kell tennie. Ha jól, megbízatása szerint

jár el, dicséretet kap, ha rosszul cselekszik, súlyosabb a büntetése, mint alattvalóinak. Komoly előrejelzés Dávid utódainak, akik majd Isten jogait hallatlanba veszik. Saját fejükre gyűjtik Isten haragját. Dávid utolsó királyunokája, Cidkija megvakítottan elmélkedhetett a maga és elődei ostoba szakításai miatt: „Huszonnegy esztendő volt Cidkija, amikor uralkodni kezdett s tizenegyet esztendeig uralkodott Jeruzsálemben. Azt cselekedte, ami gonosz az Úr előtt, egészen úgy, ahogy Joakim cselekedett. Az Úr ugyanis haragudott Jeruzsálemre és Júdára, amíg el nem vetette őket színe elől”. (2Kir 24,18-20) Előbb Izraelen teljesül be Isten ítélete (Kr.e. 722), utána Júdán: (586). A hívő zsidók megzavarodtak: most mi lesz? Jahveh királysága is megszűnt Izrael és Júda királyságával? „Te őt mégis elvetted s megutáltad, haragra gerjedtél fölkenetted ellen. Felbontottad szolgád szövetségét, földig aláztad szent koronáját. Lerontottad minden kőfalát, romhalmazzá tetted Bástyáit. Kifosztották őt mindazok, akik arra jártak, szomszédai gyalázata lett. Fölemelted elnyomóinak jobb kezét, megörvendeztetted ellenségeit. Kardja élet elvetted, és nem segítetted meg őt a harcban. Véget vetettél tündöklésének, trónját a földre döntötted. Megrövidítetted ifjúságát, gyalázatba borítottad őt”. (Zsolt 89,39-46) a dávidi dinasztia azért bukott, mert szakított Jahvehvel, akitől hatalmukat kapták. „Bizony, ostobák lettek a pásztorok, és az Urat nem keresték: ezért nem boldogultak, és egész nyájuk szétszóródott”. (Jer 10,21)

6. Isten végtelen szeretetének millió jele ellenére *Jahveh kiszorult a zsidók életéből*

Bálványaik Isten ellenségének, a sátánnak imádását lopták a szívükbe. Végül teljesen megszakították atyáik Istenével a kapcsolatot. Elszakították az utolsó, az egyetlen lényeges szálát, a felülről jövő megbízható irányítás közvetítőjét. Ezt követően összeomlott a teokratikus, Istenre-épülő államforma, és vele együtt bukott immár örökre a zsidó királyság intézménye is. Új gondolkodás alakult ki a fogságból hazatérő népben. Nincs királyunk, és egyelőre nincs függetlenségünk sem, hiszen a méd-perzsa király engedélyével térhettünk haza, mondták. Pedig akkor még nem is sejtették, hogy fejük felett változnak majd a hatalmak, ők ugyanúgy adófizető vazal-

lusok maradnak a görög majd római iga alatt évszázadokon át. Viszont a fogság megtanította őket arra, hogy csak az élő Istenben bízhatnak. Ezért az elnyomók uralma alatt nála kell menedéket keresni. Királyság nélkül legyen istenuralom, mint régen, Mózes idején. „Ha tehát hallgattok szavamra és megtartjátok szövetségemet, tulajdonommá leszek minden nép közül, hiszen az egész föld az enyém, - és ti lesztek az én papi királyságom és szent népem. Ezek azok a szavak, amelyeket el kell mondanod Izrael fiainak”. (Kiv 19,5-6) a próféták úgy vélik, hogy az utolsó időben Izrael ismét megtalálja majd ennek az eszmeiségnek új vonásait. Ötszáz éven át ez a gondolkodás háttérbe szorítja Dávid trónjának igazi örökösét, a Messiást is. Annak ellenére történik ez, hogy a fogság utolsó prófétája, Dániel, megjövendölte a hetek próféciájában: „Hetven hét van kiszabva népedre és szent városodra, míg megszűnik a törvényszegés, és véget ér a bűn, eltörlik a gonosztságot. Tudd meg tehát és értsd meg, annak a parancsnak a kiadásától, hogy ismét felépüljön Jeruzsálem, a felkent fejedelemig hét és hatvankét hét telik el”. (Dán 9,24-25) Miért van ez a furcsa magatartás? Hiszen a vigasztalásuk az kellett legyen, hogy ők a Messiás- Király népe! Talán a Vulgáta eredeti szövege zavarta az amúgy is sokat szenvedett népet: „Et non erit eius populus, qui negaturus est eum” = és nem lesz az ő népe, amelyik meg fogja tagadni őt. (Biblia Sacra juxta Vulgatam Clementinam, 1951 (Dán 9,26) Szent Jeromos az Ószövetséget héber szövegből fordította. A Jahveh a Királygondolkodásban előtérbe kerül a prófétáknál, hogy Isten maga lesz népének pásztor, mert földi megbízottjai hűtlenek: „Előttük jár, aki utat tör, utat nyitnak, és ők kitörnek és áthaladnak a kapun és kimennek rajta; előttük halad királyuk és élükön jár az Úr”. (Mik 2,13) „Mert így szól az Úr Isten: Íme, én magam keresem fel juhaimat és viselem gondjukat. Amint a pásztor gondját viseli nyájának azon a napon, amelyen elszéledt juhain között van, úgy viselem majd én is gondját juhaimnak, és kiszabadítom őket minden helyről, amelyre elszéledtek a felhő és sötétség napján. Kihozom őket a népek közül, és összegyűjtöm őket az országokból; a saját országukba viszem, és Izrael hegyein legeltetem őket a patakok mentén, és az ország minden lakott helyén. A legdúsabb legelőkön legeltetem őket, és Izrael magas hegyein lesznek az ő legelőik, ott fognak megpihenni zöldellő füvön, és kövér legelőkön legelnek majd Izrael hegyein. Én magam legeltetem juhaimat és én pihentetem őket,- mondja az Úr Isten. Az elvesztett megkeresem, az eltévedtet visszavezetem, a sebesültet

bekötözgetem, a gyengét megerősítem, a hízottat és az erőst megoltalmazom, és igazságosan legeltetem őket”. (Ez 34,11-16) Örömhír az is, hogy maga Jahveh uralkodik Jeruzsálemben: „Milyen szép a hegyeken annak lába, aki örömhírt hoz, aki békét hirdet, aki azt mondja Sionnak: Királyként uralkodik Istened”. (Iz 52,7) Beteljesült örömként látja a próféta a jövőt: „S az Úr lesz az egész föld királya. Azon a napon az Úr lesz az egyetlen, és az ő neve lesz az egyetlen. És az egész ország síksággá változik Gebától kezdve dél felé Remmonig, de Jeruzsálem magaslat lesz és a maga helyén marad. A Benjamin kaputól a Régi kapu helyéig, a Szeglet kapuig, Hananaél tornyától a királyi sajtókig laknak majd benne, és átok nem sújtja többé, hanem biztonságban él majd Jeruzsálem” (Zak 14,9-11)

7. Az utolsó ószövetségi fejlemények

A teokratikus királyság bukása után a zsidó vallásosság színterére a templomba szorul az Isten országának gondolata. Ott énekeltek szép dallamokat a leviták kórusai. A zsolnárokban csendül fel az Isten országának dicsérete. A művészet szólaltatja meg a fogság utáni állapotot: Jahve maga veszi kézbe megtépett nyája sorsát. Szívesen énekelnek biztató himnuszokat arról, hogy a világ utolsó idejében, az eszkatonban, kiteljesedik Jahve királyi uralma. Megszűnik sátán uralma a földön, Isten a jóknak örök boldogságot, a gonoszoknak pedig örök kárhozatot juttat osztályrészül. Kóré fiainak zsolnára így ujjong: „Tapsoljatok mindnyájan, nemzetek, örvendeztetek Istennek ujjongó szóval, mert az Úr felséges, rettenetes, hatalmas királya ő az egész földnek. Alánk vetette a népeket, lábunk alá a nemzeteket. Kiszemelte nekünk örökségünket, Jákob ékességét, melyben kedvét leli. Ujjongás közepette felvonul az Isten, harsonazengés között az Úr. Zengjétek Istennek, zsolnárt zengjétek, zengjétek királyunknak, zengedeztetek. Mert Isten az egész föld királya, zengjétek bölcsességgel. Isten uralkodik a nemzeteken, s ül szent trónusán az Isten. Egybegyűlnek a népek fejedelmei Ábrahám Istenének népével, mert az Istené a föld pajzsa, s igen felséges ő”. (Zsolt 47,2-10) Másik zsolnárt is ujjong az egész földön királlyá lett Isten dicsőségén: „Énekeljétek az Úrnak új éneket, énekeljétek az Úrnak minden földek! Énekeljétek az Úrnak, áldjátok nevét, hirdessétek napról-napra

szabadítását! Hirdessétek dicsőségét a nemzetek között, csodatetteit minden népnek! Mert nagy az Úr, méltó a dicséretre, minden istennél félelmetesebb. Mert a nemzetek istenei csak hamis istenek, az Úr azonban egeket alkotott. Színe előtt fenség van és szépség, szentélyében ékesség és hatalom”. (Zsolt 96,1-6) Boldogan idézik legnagyobb királyuk egykori zsolnárt abból a korból, amikor Izrael népe csak pici öröksége volt az Úrnak: „Király az Úr! Reszkessenek a népek. A kerubok fölött trónol, rettegjen a föld! Nagy az Úr a Sionon, fölséges minden nép felett. A nagy király az igazságot szereti, te rendeltél egyenességet, te szereztél Jákobban törvényt és igazságot. Magasztaljátok az Urat, a mi Istenünket, boruljatok le szent hegyén, mert szent az Úr, a mi Istenünk!” (Zsolt 99,1-2.4.9) Amikor IV. Antióchosz Epifánész (Kr.e. 175-164) üldözi a hitükhöz hű zsidókat, mert el akarja venni tőlük a hitüket, vallási törvényeiket, nemzeti értékeiket, akkor különleges örömmel fordulnak Dániel prófétához, aki a babiloni fogság idején (Kr.e. VI. század) több látomásban is részesül, amelyek a nagyhatalmak egymást váltó Korszakairól is szólnak, de megjövendöli azt is Nabukodonozor szobor-álmát magyarázva, hogy a nagy hegy tetejéről emberi kéz érintése nélkül leszakadó kis kő, amelyik hógörgetegként lépésről-lépésre növekszik, összetöri az aranyból, ezüstből, rézből, vasból és agyagból készült szobrot, majd nagy hegyé nő és betölti az egész földet. Ezzel fejezi be magyarázatát: „Ezeknek a birodalmaknak idejében az ég Istene egy más birodalmat támaszt, amely soha meg nem szűnik, annak uralma soha más népre át nem száll: ez összetöri és tönkreteszi azokat a birodalmakat, maga azonban fennmarad örökké, úgy amint láttad, hogy a hegyről emberi kéz közreműködése nélkül leszakadt egy kő, és összetörte az agyagot, a vasat, a rezet, az ezüstöt és az aranyat. A nagy Isten megmutatta a királynak azt, ami egykor történni fog; s az álom igaz, és megfejtése biztos”. (Dán 2,44-45) Az eszkatologikus irodalomban tehát megjelenik a Messiás-király alakja és vele a világot felölelő kereszténység. Rámutat arra is Dániel, hogy az Emberfia Isten (felhőn jár), küldetése befejeztével az Atya trónjára ül, és megkapja jutalmul az egész világot. (Dán 7,13-14) Az Emberfia alakjával együtt megjelenik egy újabb királyság, már nem Áron, hanem Melchizedek rendje szerinti papi királyság: „S az Úr lesz a királyuk örökké” (Bölcs 3,8)

8. Elérkezett hozzátok az Isten Országá

Az Ószövetség népének rá kellett döbbsennie, hogy nem jön vissza többé a Dávid korabeli Isten országa. Dávid Fia, a Messiás eljön, de nem azért, hogy az egész világot zsidó birodalommal tegye. Amikor az apostolokat a főtanács elé állították a születésétől fogva béna férfi meggyógyítása után, az egyik józan tanácsos, Gamáliel, felhívta társai figyelmét, hogy a messiási eszme már Jézus fellépése előtt is testet öltött egyesekben: Teudas és Glileai Júdás is vonzott néhány száz zelótát. Ezek azonban nem voltak Isten küldöttei. Megölték őket, követőik pedig szétszóródtak. Meg kell várni, hogy Jézus tanítványainak mi lesz a sorsa. „Ha ez a terv vagy mű emberektől van, elenyészik. Ha azonban Istentől van, nem ronthatjátok le, nehogy az történjék, hogy Isten ellen hadakoztok”. (ApCsel 5,38-39) Tudomásul kell vennünk azt is, hogy akik Jézust Isten Fiának, Messiásnak ismerik el, azok benne is az ószövetségi remények megvalósulását várják. Még közvetlenül a mennybemenetel előtt is ez a nagy dilemmájuk: „Uram, talán most állítod helyre Izrael országát? Ő azonban azt mondta nekik: Nem a ti dolgotok, hogy ismerjétek az idöket és a korszakokat, amelyeket az Atya saját tetszése szerint határozott meg. A Szentlélek eljövele pedig erővel tölt el benneteket, hogy tanúságot tegyetek rólam Jeruzsálemben és egész Júdeában, Szamariában egészen a föld határáig” (ApCsel 1,6-9) vagyis kifejti nekik, hogy tanúskodniuk kell Jézus mellett, hogy Isten Fia, Ő az örök Király, és Isten országát kiterjeszti az egész világra, már teljesen a maga módján, tökéletes formában. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy Jézus kitépi az eszme gyökereit: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy visszavonjam a törvényt vagy a prófétákat; nem azért jöttem, hogy megszüntessem, hanem hogy teljesítsem”. (Mt 5,17) Ebben a teljes, tökéletes formában mondom: „Betelt az idő, és elközelgett az Isten országa” (Mk 1,15) Jézus ezt nem a pogány nemzeteknek, hanem a zsidóknak mondja. Az apostolok első küldésekor ugyanezt hangsúlyozza ki: „a pogányokhoz vezető útra ne térjete le, és szamaritanus városba ne lépjete be. Menjete inkább Izrael házának elveszett juhaihoz! Menjete és hirdessete: Elközelgett a mennyek országa”. (Mt 10,5-6) Isten országa néven említi Márk evangéliuma ezt az új országot, Máté viszont mennyek országának írja következetesen. Ez utóbbi a korabeli rabbinikus nyelvet idézi. Jelentése egyforma. A tanítás konkrét tartalma: Jézus kiveszi az em-

bereket a sátán kezéből, véget ér a bűn és a halál uralma: „De ha én az Isten Lelke által űzöm ki az ördögöket, akkor elérkezett hozzátok Isten országa”. (Mt 12,28) Ezt Jézus általában csodatételeivel, kifejezetten pedig ördögűzéseivel bizonyította. Jézus szenvedésével és kereszthalálával tárgyilagos (objektív) győzelmet aratott a sátán felett, megváltotta az egész emberiséget. Üdvözítője, a mennyei boldogságba bevezetője csak azoknak lehet, akik Őt Uruknek és Megváltójuknak elfogadják, kegyelmét kérik: „Tartsatok bűnbánatot, és higgyete az evangéliumban”. (Mk 1,15) Ezzel együtt jár, hogy aki Jézust Mesterének fogadja, eligyekszik teljesíteni minden parancsát: „Nem mindenki, aki azt mondja nekem: Uram, Uram, megye be a mennyek országába; csak az, aki megteszi Atyám akarátát, aki a mennyben van. Sokan mondják majd nekem azon a napon: Uram, Uram, nem a te nevedben prófétáltunk, nem a te nevedben űztünk démonokat, és nem a te nevedben tettünk sok csodat? Akkor majd kijelentem nekik: Távozzatek tőlem ti, akik törvénytelenéget cselekedtetek”. (Mt 7,21-23)

9. Az apostolok is ezt hirdették

Jézus már életében elküldte apostolait, hogy hirdessék a jó hírt: „Menjete és hirdessete: elközelgett a mennyek országa! Gyógyítsatek betegeket, támasszatek föl halottakat, tisztítsatek meg leprásokat, űzzete ki ördögöket! Ingyen kaptatek, ingyen adjatek!” (Mt 10,7-8) Mennybemenetele előtt végrendelet szerűen adta utasítását: „Menjete el az egész világra, és hirdessete az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözül, aki pedig nem hisz, az elkárhozik”. (Mk 16,15-16) Örök távlat maradt az Isten országának hirdetése a Szentlélek pünkösdi kiáradása után is: „Amikor együtt étkezett velük, meghagyta nekik, hogy ne távozzatek el Jeruzsálemből, hanem várjanate az Atya ígéréte. Azt hallottatek tőlem, hogy János csak vízzel keresztelt, ti azonban néhány nap múlva Szentlélekkel fogtate megkeresztelkedni”. (ApCsel 1,4-5) Az apostolok pedig úgy érezhették, hogy Jézus mennyei szolgálattévöket is állít melléjük, hogy érezzék, az angyalok is bekapcsolódnak a lélekmentés nagy munkájába: „S miközben nézték őt, amint az égbe ment, íme, két férfi állt meg mellettük fehér ruhában. Így szóltate: Galileai férfiatek, miért

álltok és néztek az égre? Ez a Jézus, aki felvételtek mellőletek, úgy jön el ismét, ahogy az égbe felmenni láttátok”. (ApCsel 1,10-11) Ti pedig tegyétek, amivel megbízott benneteket! Miután Pált és Barnabást missziós munkára rendelte a Szentlélek (vö. ApCsel 13,2), előbb együtt, később külön-külön járták a városokat. Mindenütt először az ószövetségi választott nép zsinagógáiban hirdették az evangéliumot, de onnan kiutasítva a pogányokhoz fordultak. Pál „azután bejárt a zsinagógába, bátran tanított három hónapon át, és meggyőzően vitatkozott Isten országáról. Mivel azonban egyesek megátalkodtak és nem hittek, sőt gyalázták az Úr útját a sokaság előtt, eltávozott tőlük. Különhívta a tanítványokat, és nap, mint nap egy bizonyos Tirannoszhoz az iskolájában mondott beszédet. Ez két esztendeig tartott, így mindazok, akik Ázsiában laktak, zsidók és pogányok, hallhatták az Úr igéjét”. (ApCsel 19,8-10) a vita lényegében Isten országáról szólt. Úgy tűnik, sok zsidó nem tudta azt elfogadni, hogy az Isten országa már mást jelent, mint azt az Ószövetség különböző időszakában. A dávidi dinasztiát sokkal tágabb értelemben juttatta Isten trónra, és Jézus nagypénteki jogfosztásától kezdődően semmivel sem tartozik az Őt megtagadó nemzetnek. Ebbe nehéz belenyugodni, de a Názáreti Jézus nem tagadta meg nemzetét. A Jeruzsálem felé hajózó Pál milétoszi búcsúbeszédében is szóba hozza ezt a problémát: „Azt is tudom már, hogy közületek, akik között jártam, s akiknek hirdettem Isten országát, többé senki sem fogja látni arcomat. Azért szentül állítom ma nektek, hogy nem szárad rajtam senkinek a vére sem. Mert nem vonakodtam attól, hogy hirdessem nektek Isten maradéktalan akaratát. Vigyázzatok magatokra és az egész nyájra, amely fölé a Szentlélek előljáróul helyezett titeket, hogy kormányozzátok Isten egyházát, amelyet tulajdon vérén szerzett”. (ApCsel 20,25-28) Egyértelműen az Istenemberről van szó, övé az Isten országa. „Elmondták, hogy sok viszontagságon át kell bemennünk az Isten országába”. (ApCsel 14,22) Pál aztán a zsidók törvényszéke helyett a császárhoz fellebbezett. Ott felkeresték a zsidó vezetők: „Ő pedig magyarázott nekik, és tanúságot tett Isten országáról... Közben hirdette Isten országát, s bátran és akadálytalanul tanított Urunkról, Jézus Krisztusról”. (ApCsel 28,23-31) Pál leveleiből is ez tűnik ki: „Úgy intettünk és vigasztaltunk, s kérve-kértünk, hogy viselkedjete méltóan ahhoz az Istenhez, aki országába és dicsőségére hív titeket”. (1Tessz 2,12) Ugyanezt hirdette a többi tanítvány is: „Hittek Fülöpnek, aki hirdette az örömhírt Isten országáról; a férfiak és az asszonyok megkeresztelkedtek Jézus Krisztus nevében”. (ApCsel 2,12)

10. Az első emberpár súlyos bűnével kizárta magát és utódait is az Isten Országából

A Teremtő kegyelme az őszülők alkottatásuk pillanatában ténylegesen, utódaikat reményben fölemelte őket és Isten országába visszajuttatni csak a Megváltó kegyelme tudta. Benne „érkezettel az Isten Országá” (Mk 1,15) Eleinte csak a kicsiny és alázas emberek kapják meg ezt a kegyelmet, nem adja a magukat okosoknak hirdető gőgöseknek: „Áldalak téged, Atyám, menny és föld Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak előtt, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek” (Mt 11,25) Ez utóbbi csoporthoz számítja tanítványait: „Ezt mondta nekik: Nektek adatott, hogy ismerjétek az Isten Országá titkát, azoknak pedig, akik kívül vannak, minden példabeszédekben hangzik el, hogy nézvén nézzenek, és ne lássanak, hallván halljanak, és ne értsenek; nehogy megtérjenek, és bűneik bocsánatot nyerjenek” (Mk 4,11-12) Jézus csodálatos pedagógus: apránként vezeti beválasztottait az isteni titkokba. Beszédeiből és csodáiból lassan szűrjük le a következtetést, hogy ő nem egyszerű ember, hanem próféta, Isten helyett beszélő mester, majd az Atya kinyilatkoztatja róla, hogy Isten Fia, Megváltó. (Mt 16,13-16) Nehezen értik meg, hogy Jézus az üdvösséget csak súlyos szenvedések árán szerezheti meg az embereknek (Mt 16,21-23) Nagypénteken Jézus rettenetes szenvedéseit és kereszthalálát látva istenségébe vetett hitüket is elvesztik. Húsvétvasárnap hajnaltól estig harcol az Úr, hogy tanítványai visszanyerjék hitüket. Az emmauszi tanítványoknak órákon át fejtegeti az ószövetségi Szentírás alapján, hogy a Messiásnak ezeket kellett elszenvednie. (Lk 24,25-32) „Kínszenvedése után élve megmutatta magát nekik, számos csalhatatlan jellel bizonyította be számukra, hogy él, és negyven napon át megjelenve Isten Országáról beszélt nekik” (ApCsel 1,3) Ebbe a titkokba való beavatásukat a Szentlélek fejezi be. „A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az Atya küld az én nevemben, megtanít majd titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek” (Jn 14,26) „Amikor pedig eljön az igazság Lelke, ő majd elvezet titeket a teljes igazságra, mert nem magától fog szólni, hanem azt fogja mondani, amit hall, és az eljövendő dolgokat hirdeti nektek. Ő majd megdicsőít engem, mert az enyémből vesz, és kijelenti azt nektek” (Jn 16,13)

11. Isten Országának látszólagos ellenmondásai

A zsidó felfogás szerint látványosan, dicső győzelemmel érkezik el az idők végén az Isten Ország. Csakhogy a Messiás eljövetele nem a világ végét jelenti, hanem a bűn uralmának a végét, és azt, hogy kezdődik a megváltás korszaka, a Messiás kegyelmi ideje. De még ez is csak lassú, alig érzékelhető módon történik, hiszen nem erőszakolt változásról van szó, hanem csendes értelmi megismerést követi az akarat alkalmazkodása Isten hívó szavához. Olyan lassú változás, mint a szántóvető életének a történései: „íme, kiment a magvető vetni” (Mt 13,3) Csendesen elveti a magvakat, azok lassan kikelnek, éjjel-nappal nőnek és szárba szökkenve hetek-hónapok múlva beérik a termés, akkor be lehet takarítani. A kegyelemnek is megvan a maga törvénye: az eredmény lassan mutatkozik a legtöbb esetben. Olykor viszont azonnal. A kovász hatásához is hasonlít az Isten Ország: Itt gyorsabb az eredmény, és szembeszökőbb, mint a vetés fejlődése: hatására néhány óra alatt tészta lesz a lisztből, majd kelt tészta, amit megsütve élvezettel fogyaszthat a család. (vö.Mt 13,33) Ezzel Jézus a népek lelkiületének átalakítására utal. Kezdetben csak a zsidók egy része fogadta be az evangéliumot, Jézus mégis vigasztal: „Ne félj, te kisded nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot” (Lk 12,32)

12. Jézus az Ószövetséggel ellentétben szerényen indítja az Isten Országának újszövetségi, beteljesült formáját

Viszont a szerény kezdet után nagy jövő vár rá. A Mestert ebben az időben kis csoportok hallgatják. Másként értik a boldog bejelentést: „Betelt az idő, és elközelgett az Isten országa” (Mk 1,15) Eddig az anyagi javakat keresték, azokban láttatok biztonságos jövőt: „Ti keressétek az Isten országát, és mindezt megkapjátok hozzá. Ne félj, te kisded nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot” (Lk 12,31,32) Aki tehát az Isten országát, vagyis az igazságot és a szeretetet keresi és szolgálja, az

megkapja a megfelelő anyagi javakat is ráadásnak, sőt a kezdeti töredék valamilyen más formában, de az egész ország birtokosa lesz. A mustármagról szóló példabeszéddel érzékelteti Jézus az általa meghirdetett Isten országának kiteljesülését: „Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, amelyet egy ember megfogott és elvetett a szántóföldjébe. Ez kisebb ugyan minden magnál, de amikor felnő, nagyobb lesz más veteményeknél. Akkor fa lesz belőle, hogy jönnék az ég madarai, és az ágai közt fészkelnek” (Mt 13,31-32) Ez az ország minden nemzetet befogad. Nem lesznek benne kiváltságos népek, mint volt a régi szövetség idején a zsidóság, amikor az Isten országa hozzájuk volt kapcsolva, sőt ígéretük volt arra, hogy majd a messiási országhoz is csak úgy csatlakozhatnak más népek, ha előbb a zsidóság tagjai lesznek. Az Isten országába bárki beléphet majd, aki befogadja az isteni Szót, és bő termést hoz (Mt 13,23) Isten országa érvekel fel nem ismerhető: „Az Isten országa nem jön el szembetűnő módon. Nem fogják azt mondani: Íme, itt van, vagy amott. Mert az Isten országa köztetek van” (Lk 17,21) a belépés a keresztség szentségében történik. Ott is hiába lessük, változik-e a gyermek vagy a felnőtt, akit a pap vízzel és az előírt szavakkal megkeresztel. Kívülről semmi sem változik rajtuk. Pedig abban a pillanatban lelkükbe száll a megszentelő kegyelem, amivel Isten gyermekévé fogadja. Azért van valami, amiről a szem felismerheti, hogy ki tartozik az Isten országához. Jézus a konkolyról szóló példabeszédeben utal erre: A jó gazda tiszta búzát vet, de ellensége az éj leple alatt konkolyt hint utána. Az emberek ezt csak akkor veszik észre, amikor kikelnek a magok. Sem a száruk, sem a levelük nem azonos. Az Isten gyermekei az igazság és a szeretet tetteiben Atyjukat dicsőítik, a sátán népe viszont a hazugság és a gyűlölet által ismerhetők fel. A Jézus alapította Isten országának van arculata, szervezettsége is: sziklaalapja Péter és mindenkori utódja, a római pápa, püspökei, papjai tanításukkal és a Jézustól alapított hét kegyelemeszközzel, szentséggel jelenítik meg. Hirdeti, hogy eszköze a mennyei boldogságnak: „és mondom neked: Te Péter vagy, és én erre a kősziklára fogom építeni egyházamat, s az alvilág kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyek országának kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyekben is, és amit feloldasz a földön, föl lesz oldva a mennyekben is” (Mt 16,18-19) Mindenütt hangsúlyt kap az is, hogy ez az Isten országa sohasem válik valamelyik nemzethez fűződő királysággá. Nem célja Istennek ószövetségi Isten-királyság mintájára áta-

lakítani. Jól jelzi ezt Jézus, amikor észreveszi, hogy a kenyérszaporítás utáni lelkesedésben az emberek összebeszélnek, és Őt földi királlyá akarják kikiáltani: „ismét visszavonult a hegyre, egészen egyedül”. (Jn 6,15) Pilátus egyenes kérdésére egyértelműen válaszol: „tehát király vagy te? Jézus azt felelte: Te mondd, hogy király vagyok. Arra születtem és azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat a szavamra”. (Jn 18,37) Amikor pedig a római katonák gúnyolódva térden hajtanak előtte: „Üdvözlégy, zsidók királya” (Mt 27,29) nem cáfol. Lehetett volna az is. Kitagadták. Az Isten országa másként alakult.

13. Isten Országa szakaszosan növekszik Jézus nyilvános működésével Isten Országa az időbe lép be

„Betelt az idő, és elközelgett az Isten Országa. Tartsatok bűnbánatot, és higgyetek az evangéliumban” (Mk1,15) Keresztelő János előtt a próféták jövendöltek erről. Az akkori hívók ettől kezdődően egyre jobban igénylik az Istennel való szorosabb kapcsolatot: „a mennyek országa Keresztelő János napjaitól mostanáig erőszakot szenved, és az erőszakosak ragadják el azt. Az összes próféta és a törvény Jánosig erről jövendölt” (Mt 11,12-13) Jézus ezt a fázist menyegzőhöz hasonlítja. Ez a mozzanat, mint a házasságban is, fontos, de átmeneti állapot. Jézus magyarázza: „Vajon böjtölhet-e a násznép, amíg van a vőlegény? Amíg náluk van a vőlegény, nem böjtölhetnek. Eljönnek azonban a napok, amikor elveszik tőlük a vőlegényt, akkor majd böjtölnek, azon a napon” (Mk 2,19-20) Jézus tovább viszi a gondolatot: az aratáshoz hasonlítja az Isten Országa következő fázisát: „Mikor a tömegeket látta, megesett rajtuk a szíve, mert elgyötörtek voltak és levertek, olyanok, mint a pásztor nélküli juhok. Erre így szólt tanítványaihoz: Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Kérjétek az aratás Urát, küldjön munkásokat aratásába” (Mt 9,36-38) Ebben az aratnivalóban benne vannak a nem-zsidók is. Jézus a szamaritanusokat nézve mondja: Emeljétek föl szemeteket és nézzétek a szántóföldeket, mert megértek már az aratásra” (Jn 44,35) Jézus az Ország távlatait, a növekedését szemlélteti a növények fejlődéséről szóló példabeszédekben: a magvető, mustármag, kovász és konkoly, majd befejezőként a háló (Mt 13,1-43.47-50) Isten

Országa a kegyelemben növekszik. Ennek akadálya a fentebb említett erőszak, és hogy nem ismerik fel a fényét: „Az igazi világosság, aki minden embert megvilágosít, a világba jött. A világban volt, a világ őáltala lett, de a világ nem ismerte fel őt. A tulajdonába jött, övéi azonban nem fogadták be” (Jn 1,9-11) csupán csak egyesek: „Az Ige testté lett és köztünk lakott, és mi láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét, aki telve volt kegyelemmel és igazsággal” (Jn 1,14) Jézus mennybemenetelével nem fejeződik be a növekedés, az Isten Országa tovább nő, és a világ végén jön el az Úr e folyamatot lezárni: „Miközben nézték őt, amint az égbe ment, íme, két férfi állt meg mellettük fehér ruhában. Így szóltak: Galileai férfiak, miért álltok és néztek az égre? Ez a Jézus, aki felvételével mellőltök, úgy jön el ismét, ahogy az égbe felmenni láttátok” (ApCsel 1,10-11) Addig az Egyház feladata a tanúságtétel: „a Szentlélek eljövetele pedig erővel tölt majd el benneteket, hogy tanúságot tegyetek rólam Jeruzsálemben és egész Júdeában, Szamariában, egészen a föld határáig” (ApCsel 1,8) Ennek a korszaknak a végén teljesül be Isten Országa: „Így ti is, amikor látjátok, hogy ezek megtörténnek, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa” (Lk 21,31) Beteljesül a húsvét: „Vágyva vágytam arra, hogy elfogyassam veletek ezt a húsvéti vacsorát, mielőtt szenvednék. Mert mondom nektek, többé nem eszem ebből, amíg be nem teljesedik az Isten országában” (Lk 22,15-16) Az már az eszkatológikus étkezés lesz: „Mert mondom nektek: mostantól fogva nem iszom a szőlő terméséből, amíg el nem jön az Isten országa” (Lk 22,18) Ott lesz majd a pátriárkákkal az egész világ minden üdvözültje: „Lesz majd sírás és fogcsikorgatás, amikor látni fogjátok Ábrahámot, Izsákot és Jákobot és az összes prófétát Isten országában, magatokat pedig kirekesztve. Jönnek majd napkeletről és napnyugatról, északról és délről, és letelepszene az Isten országában. Mert íme, vannak utolsók, akik első lesznek, és vannak első, akik utolsók lesznek” (Lk 13,28-30) Erre kaptunk mi is meghívást. „Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba az országot, amely nektek készült a világ teremtése óta” (Mt 25,34) Jézus ott magyarázza, aki a szeretetet gyakorolta, az üdvözül, aki elmulasztotta művelni, az nem jut be Isten Országába.

14. *Hogy lehet bejutni Isten Országába?*

A mi számunkra ez igen fontos kérdés. Mert mi haszna, ha ismerjük értékét, kialakulását, csodálatos szépségét, de bejutnunk rendkívül nehéz, netán lehetetlen. Két féle bejutásról is szó esik: itt a földi életben hogyan lehetünk Isten Országának tagjai, és Isten örök országába, a mennyországba milyen lehetőségünk nyílik bemennünk? Itt a földi életünkben tagjai lehetünk, ha megismerjük Jézus tanítását, hiszünk neki, vállaljuk parancsait és megkeresztelkedünk, önzetlenül teljesítjük a szeretet szolgálatát. A mennyországba viszont külön kegyelem juttat be mindenkit. Ez azt jelenti, hogy a legszentebb élet végén sem követelheti senki, hogy Isten nyissa meg előtte az üdvösség kapuját, mert ő ezt kiérdemelte. Úgy hívjuk ezt az ajándékot, hogy a végső állhatatosság kegyelme. Ezért mindennap jó imádkozni egész életünkben. Isten országába bejutni minden kincsnél fontosabb: „Hasonló a mennyek országa a kincshez, amelyet elrejtettek a szántóföldben. Egy ember megtalálta, újra elrejtette, aztán örömeiben elment, eladta mindenét, amije csak volt, és megvette a szántóföldet. Hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, aki szép gyöngyöket keresett. Amikor talált egy sokat érő gyöngyöt, elment, eladta mindenét, amije csak volt, és megvette azt”. (Mt 13,44-46) Magát az Isten országát azonban pénzért megvenni nem lehet. Amikor Simon mágus természetfeletti erőt kívánt pénzért megszerezni, Péter apostol keményen rászólt: „Vesszen a pénzed veled együtt, mivel azt gondoltad, hogy Isten ajándékát pénzért lehet megszerezni. Sem részed nincs ebben, sem jussod nincs hozzá, mert a szíved nem igaz Isten előtt”. (ApCsel 8,20-21) Isten maga hívja meg az embert, hogy tegye meg azt, amit a cél érdekében Isten megkíván tőle. Ő az, aki a módot is felkínálja. A munkásokat felfogadó szőlősgazdáról szóló jézusi beszéd elevenen érzékelteti ezt. Vannak, akiket mindjárt reggel meghív, és megegyezik velük egy dénár napszámban. Aztán kimegy délelőtt, délben, délután és estefelé: nem ígér konkrét összeget, csak ami igazságos. Este aztán a vincellérrel az utolsónak adat egy-egy dénárt, majd mindegyik ennyit kap. A reklamáló egész nap dolgozóknak ezt válaszolja: „Barátom, nem vagyok igazságtalan veled. Nem egy dénárban egyeztél meg velem? Fogd, ami a tiéd, és menj! Én ennek az utolsónak is annyit akarok adni, mint neked. Vagy nem szabad azt tennem az enyémmel, amit akarok? Rossz szemmel nézed tán, hogy én jó vagyok?” (Mt 20,13-15)

Ezekből az idézetekből látható, hogy a mennyországba bejutni isteni kegyelem mindenki számára, mindenkinek meg kell tennie, amit Isten akar, és a boldogság nagysága, intenzitása függ attól, ki mennyit érdemel szeretetből vállalt tetteivel. A gonoszok viszont nem részesülhetnek Isten Országában: „Sem paráznák, sem bálványimádók, sem házasságtörők, sem kéjencek, sem férfiakkal paráználkodó férfiak, sem tolvajok, sem kapzsig, sem iszákosak, sem átkozódók, sem rablók nem részesülhetnek Isten országában”. (1Kor 6,9-10) Ezt erősíti meg az apostol: „Akik ilyen dolgokat tesznek, nem nyerik el Isten országát” (Gal 6,21) Ki nyeri el végül is: „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa” (Mt 5,3) „Boldogok, akiket az igazság miatt üldöznek, mert övék a mennyek országa”. (Mt 5,10) A gyermekek: „Aki ugyanis kicsivé lesz, mint ez a gyermek, az a legnagyobb a mennyek országában” (Mt 18,4) Mindenek fölött azok, akik állandóan gyakorolják a szeretetet: „Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba az országot, amely nektek készült a világ teremtése óta. Mert éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok engem, mezítelen voltam és felöltöztettetek, beteg voltam és meglátogattatok, fogságban voltam, és eljöttetek hozzám” (Mt 25,34-36) „Sokan érkeznek majd keletről és nyugatról, s letelepsznek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában. Az ország (az ószövetségi nép) fiait pedig kivetik a külső sötétségre. Lesz majd ott sírás és fogcsikorgatás.” (Mt 8,11-12)

15. *Isten Országa az Ószövetségben fokozatosan alakult, fejlődött a teokratikus királysággá*

Isten földi helytartói mélyen süllyedtek a bálványimadásba, Isten ezt a fajta megoldást elvetette. Jeruzsálem pusztulása (Kr.e. 587-586) után megszűnt a júdeai királyság, az utána következő hat évszázad már várakozási időnek mondható: El kellett jönnie Isten igaz országának, amelyben nem gyalgó emberek képviselik Istent, hanem az Istenember, Jézus Krisztus. Ő már így fogalmazhatott, amikor földi életét befejezve visszaindult Atyjához a mennybe: „Nekem adatott minden hatalom a mennyben és a földön. Menjetek tehát, és tegyetek tanítvánnyá minden népet. Kereszteljétek

meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok meg őket arra, hogy megtartsák mindazt, amit parancsoltam nektek! És íme, én veletek vagyok minden nap a világ végéig.” (Mt 28,18-20) Jézus, mint Isten megtestesült Fia nemcsak az istenséget kapta meg ajándékba isteni, örök születése alkalmával, hanem kifejezetten a világ feletti uralmat is, amikor emberré lett. Ebben a minőségben lett Király: „Ekkor láttam a megnyílt eget: íme, egy fehér ló, és aki azon ült, annak Hűséges és Igaz volt a neve (Zsolt 96,13), és igazságosan ítél és harcol. A szeme pedig olyan, mint a tűz lángja (Dán 10,6), és a fején számos korona. Olyan neve van rá írva, amelyet rajta kívül senki sem ismer. Vértől ázott ruhába volt öltözve, és ez a neve. Isten Igéje. Az égi seregek követték őt fehér lovakon, fehér és tiszta gyolcsba öltözve. Szájából kétélű kard nyúlt ki (Iz 49,2), hogy azzal verje meg a nemzeteket. Ő fogja kormányozni őket vasvesszővel, és ő tapossa (Zsolt 2,9; Iz 63,2-3) a mindenható Isten bosszuló haragjának szőlőprését. A ruhája és ágyéka fölé ez van írva: Királyok Királya és uralkodók Ura!” (Dán 2,47; MT örv 10,17) Amint a közbülső hivatkozások mutatják, az Ószövetségben erről is sok előrejelzést adott az Úr. Itt is hangsúlyos a kijelentés: Jézus országában azok részesülnek, akik szabadon elfogadják Őt Uruknek, bőséges jutalmat nyernek: „Senki sem hagyja el házát vagy feleségét, testvéreit vagy szüleit, vagy gyermekeit az Isten országáért anélkül, hogy ne kapna ezen a világon sokkal többet, az eljövendőben pedig az örök életet”. (Lk 18,29-30) Akik nem fogadják el királyságát, azok keményen felelnek tettükért: „Alattvalói azonban gyűlölték őt, és követséget küldtek utána ezzel az üzenettel: Nem akarjuk, hogy ez uralkodjék rajtunk. Ő azonban, amikor megszerezte a királyságot és visszatért, maga elé hívatta a szolgákat. Ellenségeimet pedig, akik nem akarták, hogy uralkodjam felettük, hozzátok ide, és öljétek meg előttem” (Lk 19,14-15.27) Jézus földi életében kerüli a királyi címet, mert nem akar „földi király” lenni. Ezt tisztázza is Pilátus előtt: „Az én országom nem ebből a világból való” (Jn 18,36) Jézus királyi beiktatása a feltámadása után történik meg: „Aki győz, annak megadom, hogy velem üljön trónomon, mint ahogy én is győztem, és Atyámmal ülök az ő trónján”. (Jel 3,21) Ezt majd el kell fogadnia mindenkinek: „Ezért Isten felmagasztalta őt, és olyan nevet adott neki, amely minden más név fölött van, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd az égben, a földön és az alvilágban, és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus az Úr!- az Atyaisten dicsőségére”. (Fil 2,9-11) Az idők végén

pedig Jézus átadja országát az Atyának: „Azután jön a vég, amikor majd átadja az uralmat az Istennek és Atyának, miután megsemmisített minden fejedelemséget, minden hatalmasságot és erőt. Mert addig kell neki uralkodnia, amíg ellenségeit mind a lába alá nem veti. „Hatalmas hangok szólaltak meg a mennyben: A mi Urunké és az ő Krisztusáé lett ennek a világnak az uralma, és uralkodni fog örökkön örökké. Ámen”. (Jel 11,15) „Kegyelem nektek Jézus Krisztustól, aki hűséges tanú, elsőszülötte a halottaknak, és fejedelme a föld királyainak, aki szeretett minket és megmosott bennünket saját vére által és Istennek és Atyjának királyságává és papjává tett minket; övé a dicsőség és a hatalom örökkön örökké. Ámen. (Jel 1,4-6) Adja meg Urunk, hogy Jézus Országához hűen ragaszkodjunk, és élvezzük királyságát odafönn boldog örömben mindörökké.

A SZENTLÉLEK A BIBLIÁBAN

Meglepődve vettem észre, hogy sokan olyan istenhitet vallanak, amely szerint csak istenség személytelen isteni erő van. Ebbe küzdheti fel magát szorgalmas gyakorlással a rátermett ember. Olvasva az Ószövetséget, rá kell döbennem, hogy a személyes egyistenhitet valló zsidóság a Szentlélekkel kapcsolatosan ugyanígy gondolkodott: úgy vélte, hogy az Isten Lelke ilyen isteni erő. Az a feladata, hogy alakítsa át a hívők személyét, tegye alkalmassá rendkívüli tettekre: legyen alkalmas a Szent Isten szolgálatára. Ez a Lélek a szent Istentől ered, Istenhez irányítja az embert, tehát szent Lélek. Mivel Izrael egyedül hiszi az élő, egy Istent, ez az Isten Izrael Istene, az Ő Lelke megszentelő Lélek, mert hozzá emeli ezt a népet. Az erre vonatkozó kinyilatkoztatás háromirányú: 1. messiási irány: az üdvösség iránya; 2. prófétai irány: szó és tanúságtétel iránya; 3. megszentelés iránya: áldozati irány.

1. Isten Lelke az üdvösség szolgálatában

Bírák. Mózes közölte a néppel Moáb síkságán Isten minden parancsát. Azt is előre jelezte, hogy ha ezeket a rendelkezéseket megtartják, jól megy majd a sorsuk, de ha bűnbe esnek, bűnhődniük kell. József halála után Isten közvetlenül uralkodott a népen a megadott parancsok szerint. Amikor súlyosan vétkezett a nép Istene ellen, az Úr valamelyik szomszéd nép kezébe adta őket. Azok pedig nagyon megszenvedték Izraelt. Ilyenkor visszatértek az igaz Istenhez. Ő egy-egy személyt választott ki a népből, megbízta azzal, hogy szabadítsa ki Izraelt az elnyomás alól. Ezeket a kiválasztottakat nevezték bírának, mert a felszabadítás után életük végéig irányították népüket, bíraskodtak felettük. Ezek a kiválasztottak egyszerű emberek voltak. Sem születésük, sem képzettségük alapján nem voltak ismertek. Lényegében mindegyiket megragadta Isten Lelke, felszólítva népe felszabadítására. Közölte velük a tennivalót, megadta a részleges utasításokat, bátorra tette őket a küldetés vállalására, és mellettük állt a harcban.

Nyilvánvaló volt mindenki előtt, hogy ezt a feladatot Isten erejével hajtják végre. A Bírák könyve nem ismer olyan esetet, amikor valaki különös isteni indítás nélkül elindult volna sereget szervezni és harcban győztesnek mutatkozott volna, pedig a kiválasztott által összegyűjtött sereg állománya addig is adva volt. Isten Lelke rászállt Otonielre „Rászállt ugyanis az Úr Lelke, s bírāja lett Izraelnek és kiment a harcba, s az Úr kezébe adta Kúsán-Rasátaimot, Szíria királyát, s ő legyőzte őt. Aztán nyugta volt az országnak negyven esztendeig és Otoniel, Kenez fia meghalt”. (Bír 3,10-11) Később újabb próbatétel idején ugyanígy történt Jeftével: „Ekkor Jeftét megszállta az Úr Lelke, mire ő bejárta Gileádot és Manasszét és elment Gileád-Micpába”. (Bír 11,29) Később, mint rohamozó oroszlán szállta meg az Úr Lelke Sámson: „Erre Sámson megszállta az Úr lelke, s úgy szét-tépte az oroszlánt, mintha csak egy gödölyét tépett volna darabokra, pedig egyáltalán semmi sem volt a kezében”. (Bír14,6) – Saul Sámuel prófétától megkapta Isten királyi hatalmát. Hamarosan értesült arról, hogy Naás ki akarja vajúni a jábésiak jobb szemét, hogy meggyalázza őket. „Amikor e szavakat hallotta, nagyon fellobbant haragja, az Úr lelke pedig megszállta Sault. Amikor aztán a másnap érkezett, az történt, hogy Saul három részre osztotta a népet, s a hajnali őrök idején behatolt a táborba, és mire az idő felmelegedett, megverte az ammonitákat; a megmaradtak is úgy szétszóródtak, hogy kettő sem maradt közülük együtt” (1Sám 11,6.11)

2. Minden emberi ismeret az érzékeléssel kezdődik

„Nihil est in intellectu, nisi prius fuerit in sensu”, mondja a latin közmondás. Isten szellem, teremtetlen lét, egészen más világhoz tartozik, mint a teremtett lények. Ezért nehéz a megismerése, hiszen a fogalmaink, a létezők értelmi képei csak úgy alkalmazhatók rá, hogy tudjuk, Istenre áttételesen érvényesek. Amikor a Szentháromság személyeiről kell beszélnünk, legkönnyebb a dolgunk a Második Személy esetében. Őt emberként is emlegethetjük, hiszen megtestesült. Ábrázolhatjuk, mint Kisdedet, tizenkét éves fiút, tanító Mestert, szenvedő Messiást, győztes Feltámadottat. Az Atya a Fiú viszonylatában szintén könnyebben elgondolható. Segít elképzelni Őt Dániel próféta látomása nyomán, ahol „Ős öregnek” mutatkozik, így min-

den létezőt megelőző, örök léte könnyebben elképzelhető. Szentlélekről ilyen képzetünk nem alakulhat ki. Tudjuk róla, hogy Isten az Atyával és a Fiúval együtt, tehát Ő is ajándékba kapta kettejüktől az isteni természetet, de nincs emberileg érzékelhető arculata, mint nekik. Nincs olyan neve, amely emberi személyiség közvetítésével megragadhatóvá tenni. Szokott neve. Szél: ruah (héber), pneuma (görög), spiritus (latin) mindegyik nyelvben természetes jelenséget jelöl: a levegő áramlását vagy a lélegzetet. „Ha lélegzetüket megvonod, elenyésznek és porrá lesznek ismét. Kiárasztod lelkedet, s ők életre kelnek, és megújítod a föld színét”. (Zsolt 104,29-30) Átvitt értelemben isteni leheletnek lehet gondolni az évszakokat ritmikusan újító erőt. Amikor Jézus Nikodémussal beszélget, és az újjászületés elvét sejteti vele, ezt említi: „a szél ott, fuj, ahol akar. Hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hová megy. Így van mindaz, aki a Lélektől született”. (Jn 3,8) Leggyakrabban úgy mutatkozik, hogy valakit eltölt, hatalmába keríti, és az ő személyén keresztül cselekszik. Amikor Jézus a Szentlelket megígéri tanítványainak, elmondja nekik, hogy az érzékelhető világhoz szokott emberész nem ismeri fel Isten Lelkét, hozzáteszi: „De ti megismeritek őt, mert nálatok marad és bennetek lesz”. (Jn 14,17) Miből ismeritek meg? Abból, hogy működik bennetek. A Szentlélek szimbólumai a teremtett világban: víz, tűz, levegő, szél. Ezeknek nincs körülírható formájuk. Azért jelképezhetik Istent, mert Ő sem írható körül vonalakkal. „Az Isten lélek, és akik őt imádják, lélekben és igazságban kell őt imádniuk”. (Jn 4,24) Maga Isten akar figyelmeztetni bennünket ezekkel a jelekkel arra, hogy Ő nem skatulyázható az emberi fogalomtárba. Mivel az Atya és a Fiú emberségünkhöz közelebb jött megnyilvánulásaiban, azért a Szentlélek titokzatossága még komolyabban figyelmeztet Isten titok voltára. Szent Pál apostol az Ószövetségből vett mózesi történettel példázza ezt a nagy titkot: „Mózes, aki leplet helyezett arcára, hogy Izrael fiai ne lássák annak a végét, ami mulandó. De értelmük eltompult. Hisz mind a mai napig, amikor az Ószövetséget olvassák, ott van ugyanaz a lepel, nincs levéve, mert az csak Krisztusban tűnik el. Sőt, mind a mai napig, mikor Mózeset olvassák, lepel takarja szívüket. De amikor megtérnek az Úrhoz, elvétetik majd a lepel. Mert az Úr Lélek, s ahol az Úr Lelke, ott a szabadság. Mi pedig mindnyájan, miközben fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét, ugyanarra a képmásra változunk át dicsőségről dicsőségre az Úr Lelke által” (2Kor 3,13-18)

3. A húsvét ünnepe eredetileg Isten népének, Izraelnek Egyiptomból, a rabszolgaság házából való szabadulást jelentette

Eredeti nevén: Paszka, vagyis az Úr átvonulása Egyiptomon, aminek a következtében az összes egyiptomi család elsőszülött fiúgyermeké meghalt büntetésből, amiért az Úr, Jahveh népét nem engedték szabadon, hogy a pusztában áldozzék Istenének, és saját hazát kapjon tőle. Ez a szabadulás a megrázó élmény hatása alatt bekövetkezett. Az eseményt minden évben meg kellett ünnepelni az eredeti báránycsordával, hogy ezerkétszázötven évvel később a Megváltó, az Isten Báránya ezen az ünnepen haljon meg egyedül az egész világ minden emberéért, és biztosítson szabad utat a mennyország felé mindenkinek, aki hívó lélekkel csatlakozik hozzá. Ezt az örömet ünnepeljük immár keresztény húsvétként: Jézus Krisztus meghalt értünk, emberlelke leszállt a pokolra, majd harmadnap visszaért holttestéhez, helyreállította annak épségét, egyesült vele, vagyis feltámadt. A zsidók a paszka utáni ötvenedik napon újra ünnepeltek. Ezen az ünnepen szállt le Jézus tanítványaira csodás körülmények között a Szentlélek, a harmadik Isteni Személy. Ez a keresztény ötvenedik nap = pentecostés, azóta is az Ő ünnepe. Ha a zsidók történelmében ennek a napnak előzményt keresünk, üssük fel a Bibliát Ezekiel próféta 36-37. fejezeténél. Tegyük meg ezt annál is inkább, mert hazánk és népünk évtizedek óta bizalomvesztésben él, mint a zsidók a babiloni fogságban. „Akkor az Úr ezt a szótatot intézte hozzám: Emberfia, Izrael háza a saját földjén lakott, de megfertőzte azt útjaival és cselekedeteivel. Ezért mondd Izrael népének: Így szól az Úr Isten: Nem tiértetek cselekszem majd, Izrael háza, hanem az én szent nevemért, amelyet meggyaláztatok a nemzetek között, amelyek közé eljutottatok. Megmutatom szentségemet köztetek az ő szemük láttára. Tiszta vizet hintek rátok, és megtisztultok minden szennyetektől, és minden bálványotoktól megtisztítalak titeket. Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek; elveszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet adom majd belétek, és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint járjatok, és törvényemet megtartsátok és megcselekedjétek. Azon a földön laktok majd, amelyet atyáitoknak adtam, és ti az én népem lesztek. Megszabadítalak titeket minden szennyetektől; előhívom

a gabonát és megsokasítom, és nem küldök többé rátok éhínséget” (Ez 36,16.17.22.23-29) a nép azonban úgy érezte, Isten elhagyta őt, olyaná lettek, mint a régen meghaltak, akik a sírban nyugszanak reménytelenül. „Akkor az Úr rám helyezte kezét, az Úr lelkében kivezetett és letett a mező közepén, ami telve volt csontokkal. Körülvitt engem azok mellett mindenfelé; igen nagy volt a számuk a mező színén, és teljesen ki voltak száradva. Azt mondta nekem: Emberfia, vajon életre kelnek még ezek a csontok? Azt feleltem: Uram Istenem, te tudod! Erre így szólt hozzám: Prófétálj ezekről a csontokról és mondd nekik: Ti száraz csontok, halljátok meg az Úr igéjét! Így szól az Úr Isten a csontokhoz: Íme, én lelket bocsátok belétek, hogy életre keljete! Izmokat adok rátok, húst növesztek rajtatok, bőrrel vonlak be, és lelket adok nektek, hogy éljete, és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr. Erre én profétáltam, amint megparancsolta nekem. Miközben profétáltam, zaj támadt, és íme, zúgás hallatszott, és egyik csont a másikhoz közeledett, mindegyik a saját izületéhez. És láttam, hogy íme, izom és hús nőtt rajtuk, és bőr feszült rájuk, de lelkük nem volt. Akkor azt mondta nekem: Prófétálj a léleknek, profétálj, emberfia, és mondd a léleknek: Így szól az Úr Isten: A négy szél tájékaról jöjj elő, lélek és fűjj ezekre a megöltekre, hogy új életre keljenek! Prófétáltam, amint megparancsolta nekem; akkor beléjük szállt a lélek, és életre keltek; a lábukra álltak, mint valami igen nagy sereg. Ekkor azt mondta nekem: Emberfia, ezek a csontok Izrael háza; ők azt mondják: Kiszáradtak csontjaink, elveszett a reménységünk, elvesztünk! Azért profétálj és mondd nekik: Így szól az Úr Isten: Íme, én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak sírjaitokból titeket, én népem” (Ez 37,1-12) Ki ez a mindenható Lélek? A Szentlélek.

4. Az Isten Lelke, mint a Messiás pecsétje

A zsidó királyoknak adott rituális felkenés nem tette őket szentté. Sem igazságosságot, sem üdvösséget, sem békét nem tudtak teremteni. Ezért történhetett meg, hogy Izrael kettészakadásakor Dávid unokájával szemben tíz törzs fölött uralmat nyert Jeroboám hálátlanul szembefordult Jahvével. Úgy gondolkodott, hogy hiába lett tíz izraelita törzs királya, ha évente háromszor felmennek alattvalói a jeruzsálemi templomba ünnepelni,

ott találkoznak, barátkoznak Júda és Benjamin utódaival, előbb-utóbb elszakadnak tőle, és visszatérnek Dávid házához. Ezért két templomot is építtetett, mindegyikbe állított egy-egy aranyborjút, hogy azokat tartsa Istenének a nép, ne kívánkozzék Jeruzsálembé. (1Kir 12,26-33) Mivel Isten kifejezetten utálta a bálványimádást, Jeroboám cselekedete felkentése ellenére sem tudta megigazulttá tenni alattvalóit. A bálványoltáron papi funkciót végző király azonnali figyelmeztetést kapott egy délről jött profétától, hogy súlyos vétkét megtorolja az Úr. (13,1-3) Az istentelenné vált király később embertelenné is lett. Udvartartásához egyre súlyosabb adókat vetett ki. Amikor alattvalói ezeket nem tudták fizetni, kölcsönöket kellett felvenniük, majd később elvitték földjüket és lakóházukat a hitelezők. Volt, aki rabszolgának adta el önmagát, hogy enivalóhoz jusson. Ezek a kegyetlen igazságtalanságok Jahveh bosszúját követelték. A nép igazi megmentője az Istentől földre szálló Messiás. Ő nem külső olajkenést kapott, hanem benső kenetet. „Vessző kél majd Jesseze törzsökéből, és hajtás sarjad gyökereiből. Rajta nyugszik az Úr lelke, a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudásnak és az Úr félelmének lelke; és kedve telik az Úr félelmében. Nem a szerint ítéld majd, amit a szem lát, és nem a szerint dönt, amit a fül hall, hanem igazságosan ítéli majd a gyengéket, és méltányosan dönt a föld szegényeinek érdekében; megveri a földet szája vesszejével, és ajkának leheletével megöli az istentelent. Igazságosság lesz majd derekának öve, és a hűség derekának kötője”. (Iz 11,1-5) a szentsátor megépítéséhez és felszerelésének elkészítéséhez nem voltak Egyiptomban kiképzett iparosok és művészek. Isten lelkétől kaptak megfelelő ajándékokat: „Azt mondta erre Mózes Izrael fiainak: Íme, az Úr név szerint meghívta Bezeleélt, Úrinak, a Júda törzséből való Húr fiának fiát. Eltöltötte őt Isten lelkével, bölcsességgel, értelemmel, tudással és minden ismerettel, az aranyból, ezüsből és rézből való munkák kigondolására és elkészítésére, kövek metszésére, fa faragására. Mindazt, amit mesterséggel el lehet készíteni, a szívébe adta. Ugyanígy Oliábnak, a Dán törzséből való Ahiszámek fiának is. Betöltötte mindkettőjüket bölcsességgel”. (Kiv 35,30-35) Izrael gondolkodásában később igen fontosnak bizonyultak Isten lelkének ajándékai, amelyek a jó uralkodást biztosították. Dávidban dicsérték az ismeretet és az istenfélelmet, Salamonban a tanácsot és erőt. Izajás szövege erre az istenáldotta uralkodásra utal: „Nem ártnak, és nem pusztítanak szent hegyemen, mert tele lesz a föld Isten ismeretével, mint

ahogy a vizek betöltik a tengert. Ez történik majd azon a napon: Jessze sarja a népek zászlajaként áll, őt keresik a nemzetek, és lakóhelye dicsőséges lesz”. Ahol így kormányoznak egy országot, az boldog lesz és szent.

5. A prófétáknak adott Lélek, a rabiknak nevezett őspróféták idejében

A kezdetekben nehéz volt megítélni, hogy valóban isteni beavatkozásra estek önkívületi állapotba a különlegesen viselkedő férfiak, de az ténynek tűnik, hogy Izrael népe úgy értelmezte különleges mozgásaikat és beszédeiket, hogy Isten élő erejét mutatják: tanúságot tesznek Isten hatalmáról, és beszédjükből Isten Lelkének jelenléte volt felismerhető. Így lehet értelmezni Mirjam viselkedését és énekét, miután a fáraó és hadserege a tengerbe veszett: „Ekkor Mirjám próféta asszony, Áron nővére, a dobot kezébe vette, kiment utána az összes asszony dobokkal, táncoló karokban, és ő így énekelt előttük: Énekeljünk az Úrnak, mert felségeset művelt, lovat és lovast a tengerbe vetett”. (Kiv 15,20-21) Mózes apósa tanácsára kinevezett vezetőket az izraeliták egyes csoportjai élére, hogy azok rendezzék a kisebb jelentőségű dolgokat és csak a fontosabb ügyek kerüljenek hozzá ítéletre. „Elment tehát Mózes és elmondta a népnek az Úr szavait, s egybegyűjtött hetven férfit Izrael vénei közül, s odaállította őket a sátor köré. Ekkor leszállt az Úr a felhőben, szólt hozzá és elvett abból a lélekből, amely Mózesen volt, s odaadta a hetven férfinak. Ezek, amikor megnyugodott rajtuk a Lélek, akkor prófétálni kezdtek, máskor azonban nem. Két férfi azonban a táborban maradt. Az egyiket Eldádnak, a másikat Medádnak hívták; ezeken is megnyugodott a Lélek, mert ők is az összeírtak között voltak, csak nem mentek ki a sátorhoz. Amikor ezek prófétálni kezdtek a táborban, elszaladt egy legény s jelentette Mózesnek: Eldád és Medád prófétálnak a táborban. Nyomban azt mondta Józsué, Nún fia, Mózesnek sokak közül kiválasztott szolgálja: Uram, Mózes, tiltsd meg nekik! Ámde ő azt mondta: Mit féltékenykedsz miattam? Bárcsak az egész nép prófétálna, s az Úr nekik adná lelkét”. (Szám 11,24-29) Fentebb már idéztük Saul találkozását királlyá kenése után a sereg prófétával, akikhez Saul is csatlakozott, „és őt megszállta Isten Lelke, s prófétált

közöttük. Amikor azok, akik őt tegnap is, tegnapelőtt is ismerték, látták, hogy ő a próféták közt van és prófétál, azt mondták egymásnak: Mi történt Kis fiával? Hát Saul is a próféták közt van”. (1Sám 10,10-11) Illés próféta tanítványait korábban megölette Jezabel királyné. Amikor Illés a Kármel hegyre összehívta Izrael népét, hivatkozik is erre az esetre: „Én maradtam meg egyedül az Úr prófétái közül”. (1Kir 18,22) tehát már az ő korában is prófétáknak, Isten Lelke által felkent embereknek tartották a prófétafiakat, vagyis azokat, akik a jelentős, a mi fogalmaink szerint prófétának nevezett Isten szolgájának a tanítványai voltak. Nagy prófétának nevezzük azokat a jelentős prófétákat, akiknek a neve alatt hosszabb könyv maradt ránk. Ők négyen vannak: Izajás, Jeremiás, Ezekiel és Dániel. Jelentősége alapján közéjük kellene számítanunk Illést is, de az ő története a Királyok könyvében szerepel. – A kis próféták tizenketten vannak: Ozeás, Joel, Ámosz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhúm, Habakuk, Szofóniás, Aggeus, Zakariás és Malakiás.

6. A próféták és az Úr Lelke

Az őspróféták idejében a Lélek működését egy zenével, énekkel kísért, kicsit önkívületi állapot jelezte. A nagy- és őspróféták működését nem ez jellemezte. Ők úgy érezték a Lélek megjelenését, hogy Isten megragadja őket hatalmas kezével, ami az Úr hatalmát, erejét jelenti. Megragadja, nem engedi rálépni a bűnösök útjára: „Mert így szólt hozzám az Úr, amint keze megragadott engem, és arra intett, hogy ne járjak ennek a népnek útján” (Iz 8,11) Az Úr igéjét adja a próféta ajkára: „Majd kinyújtottan kezét az Úr, hozzáérintette a számhoz, és így szólt hozzám az Úr: Íme, szádba adtam igéimet” (Jer 1,9) Mások nem engedi önfeledten szórakozni: „Nem ültem a tréfálkozók körében, és nem vigadoztam, kezed súlya miatt egymagamban ültem, mert bosszúsággal töltöttél el engem” (Jer 15,17) Új jelenség, hogy a látomásba beemeli a látnokot: „Erre a lélek elragadott engem, és magam mögött nagy földindulás robaját hallottam, amint Isten dicsősége felemelkedett a helyéről, és az élőlények egymást verdeső szárnyainak csattogását, az élőlényeket kísérő kerekereket robogását, meg a nagy földindulás robaját. Engem is fölemelt a lélek és elragadott.

Ekkor elmentem keserűséggel lelkem felindulásában, de az Úr keze velem volt és megerősített engem” (Ez 2,12-14) a próféták is magukban hordják az Úr Lelkét, de nem elrélvülnek birtoklása örömeiben, hanem kemény munkára, küldetésre ösztönzi őket. Ámosz oroszlánhoz hasonlítja Isten kinyilatkoztató szavát: „Ordít az oroszlán: ki ne remegne? Szól az Úr Isten: ki ne prófétálna?” (Ám 3,8) Kiragadja megszokott munkájából: „Felelt erre Ámosz és mondta Amaszjának: Nem vagyok én próféta, sem próféta fia; pásztor vagyok én, és vadfügét szedegetek. De az Úr meghívott engem, amikor a nyáját tereltem, és mondta nekem az Úr: Menj, prófétáld népemnek, Izraelnek!” (Ám 7,14-15) Isten erősebb a prófétánál, legyőzi berzenkedését is: „Rászedtél, Uram, és hagytam, hogy rászedj. Erősebb voltál nálam, és győztél. Nevetség tárgya lettem egész nap, mindenki gúnyolódik rajtam. Mert ahányszor csak beszélek, kiáltoznom kell, erőszakot és elnyomást kiáltanom; mert az Úr igéje gyalázatomra lett, és csúfságomra egész nap. Azt mondtam: nem törődöm vele és nem beszélek többé az ő nevében. De olyan lett szívemben, mint égő tűz, bezárva csontjaimba; és hiába erőlködtem, hogy magamban tartsam, nem győzöm”. (Jer, 20, 7-9) A próféták nem voltak más próféták tanítványai, akiket próféta fiaknak neveztek. Más munkát végeztek kenyérkeresetként. Gyakran húzódozva, kicsit lázadozva indultak prófétálni = Isten nevében beszélni. Tudják viszont, hogy a hang, amely szólítja őket, Istené. A Szó üzenet tőle. A prófétában gyökeret ver, és készíti a hirdetést, mert az üdvösség feltétele, hogy hallják. Ebben az állapotban már látják a kapcsolatot Isten Szava és Lelke között, aki a Szót ajkukra adja. Illés próféta belefáradt küldetésébe. Isten erőt ad neki kenyérrel, vízzel, hogy negyven nap és negyven éjjel gyalogolva találkozzék vele az Isten hegyén, a Hórebben. Ott kiállítja az Úr a prófétát a barlang szájához „és íme, ott elvonul az Úr, s az Úr előtt nagy és erős szélvész, amely hegyeket forgat fel és sziklákat zúz össze, s a szélvészben nincs az Úr – s a szélvész után földrengés, s a földrengésben nincs az Úr – s a földrengés után tűz, s a tűzben nincs az Úr – s a tűz után enyhe szellő sugása. Amikor ezt Illés meghallotta, palástjával eltakarta arcát, s kiment, s kiállt a barlang ajtajába” (1Kir 19,11-13) Illés ott érti meg, hogy élete megrázó eseményei is Istent takarták, de nehéz volt azokban felfedezni az Úr jelenlétét. Belefáradt, szeretett volna meghalni. Isten pedig most szép csendben elmondja neki, hogy királyt kell jelölnie Damaszkuszba és Izraelbe, maga helyett pedig prófétává kell kenne Elizust. Ha ezeket a ren-

delkezéseket végrehajtja, akkor Isten maga jön majd érte. Illés tehát most tisztán látja egész életének és küldetésének értelmét. (19,15-18)

7. A Lélek a meglátogatott lelket az Isten Szava előtt teljesen kitárja, megláttatja vele Isten dicsőségét

„Ő kinyújtotta azt, ami kéznek látszott, és megragadott engem fejem egyik hajfürtjénél fogva. A lélek felemelt engem a föld és az ég közé, és isteni látomásban elvitt engem Jeruzsálembe az észak felé néző belső kapu mellé, ahol a féltékenység bálványa állt, hogy féltékenységre ingereljen. És íme, ott volt Izrael Istenének dicsősége, úgy, ahogy akkor láttam, amikor a mezőn szemlélttem” (Ez 8,3-4). Ezután a néppel kell közölni Isten üzenetét: „Akkor rám szállt az Úr lelke, és azt mondta nekem: Beszélj! Így szól az Úr: Így beszéltek, Izrael háza; ismerem én szívetek gondolatait! Számtalan embert megöltetek ebben a városban, és utcáit megöltetekkel töltöttétek be. Ezért így szól az Úr Isten: Megöltétek, akiket benne odavetettetek, ők a hús, a másik pedig az üst, s titeket kiviszlek onnan” (Ez 11,5-7) Hirdetniük kell a jövőre számonkérést: „Kivetlek titeket onnan, s az ellenség kezébe adlak, és végrehajtom rajtatok az ítéletet. Kard által estek el; Izrael határain ítéllek meg titeket, és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr” (Ez 11,9-10) így válnak a Lélek tanúivá a próféták hatására hallgatóik, s a próféták maguk is tanúságot tesznek Istenről: „Te pedig sok esztendeig irgalmaztál nekik, figyelmeztetted őket prófétáid által lelkeddel, de ők nem engedelmessé váltak, ezért az országok népeinek kezébe adtad őket”. (Neh 9,30) „és olyaná tették szívüket, mint a gyémánt, hogy ne hallják a törvényt és a szavakat, amelyeket a Seregek Ura küldött a Lelke által, a régi próféták által. Ezért nagy lett a Seregek Urának haragja, és az történt, hogy amint ők nem hallgattak rá, amikor Ő szólt, úgy majd én nem hallgatom meg, ha ők kiáltanak – mondja a Seregek Ura” (Zak 7,12-13) Ez mind prófétái látomás, mert az Úr Lelke majd csak az Újszövetségben árad ki, az Ószövetségben ez még nem történt meg. Erre utal Jézus, amikor a főpapok és farizeusok acsarkodtak ellene: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyon mindenki, aki hisz bennem. Amint az Írás mondja: élővíz folyói fakadnak majd belőle. Ezt a Lélekről mondta, amelyet a benne hívők meg

fognak majd kapni. A Lélek ugyanis még nem jött el, mert Jézus még nem dicsőült meg” (Jn 7,37-39) a Lélek ugyan élt Mózesben is, Ő vitte a népet a pusztában a kijelölt cél felé: „Minden nyomorúságukban nem követ vagy angyal, hanem az ő arca szabadította meg őket, felemelte és hordozta őket a hajdankornak minden napján. Ők azonban ellenkeztek, és megszorították szent lelkét, ezért ellenségükké vált, és ő maga harcolt ellenük. De visszaemlékeztek a hajdankor napjaira, Mózesre és népére. Hol van, aki felhozta őket a tengerből, nyájának pásztorával együtt? Hol van, aki bensejébe helyezte az ő szent lelkét? Aki vezette Mózes jobbját dicső karjával; aki kettéhasította előttük a vizet, hogy örök nevet szerezzen magának; aki vezette őket a mélységekben, mint a lovat a pusztában, úgyhogy nem botlottak meg? Ahogy az állatot, mely leereszkedik a völgybe, megpihenteti az Úr lelke, úgy vezetted népedet, hogy dicső nevet szerezz magadnak”: (Iz 63,9-14) Izajás ezután irgalomért sóhajt: „Tekints le az égből és lásd, szent és dicső lakóhelyedről! Hol van féltő szereteted és hatalmad? Mégis te vagy a mi atyánk! Mert Ábrahám nem tud rólunk, és Izrael nem ismer minket, te vagy, Uram, a mi atyánk. Megváltónk a te neved öröktől fogva” (Iz 63,15-16) íme, a megnyílt ég, földre szálló Isten, megtért szívek: ez lesz majd a kibontakozáskor a Lélek műve.

8. A Lélek megszenteli a Messiás küldetését

„Az Ószövetség elejétől végéig Isten Lelke és Szava állandóan együtt cselekszik. A Messiás azért tudja megtartani az Isten által Mózesnek adott Törvény Szavát és megvalósítani az igazságosságot, mert birtokolja a Lelket; a próféta azért tud tanúskodni a Szóról, mert megragadta őt a Lélek; a Szolga azért viheti a nemzeteknek az üdvösség Igéjét, mert a Lélek megnyugszik rajta; ha Izrael egy napon képes lesz szívében a Szóhoz ragaszkodni, ezt csak a Lélekben teheti. Jóllehet a két hatalom elválaszthatatlan egymástól, mégis mindkettőnek jól elhatárolható jellegzetességei vannak. A Szó kívülről hatol be, mint a kard, lemezteleníti a hússokat, a Lélek folyékony és észrevétlenül beszüremkedik. A Szó hallható és megismerhető; a Lélek láthatatlan marad. A Szó kinyilatkoztatás, a Lélek belső átalakulás. A Szó megáll magában, mint önálló valóság; a Lélek

leszáll, szétárad, elborít. A szerepeknek ez az elosztása és szükségszerű összekapcsolódásuk megtalálható az Újszövetségben: Isten Szava, amely a Lélek működése által hússá lett, semmit sem tesz a Lélek nélkül, és művének beteljesedése a Lélek ajándéka”. (Bibliai Teológiai Szótár 856 oldal) eddig fejtegettünk a Szentlélekről az Ószövetség kinyilatkoztatott igéiből, erősítse meg a hitünk foglatatában állandóan hangoztatott igazság tartalmát: „Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik. Akit épp úgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút. Ő szólt a próféták szavával”. (Credo) Ne rettenjünk meg a rengeteg tudnivalótól, ami most az Újszövetség kinyilatkoztatásából ismeretünk bővítéséül kínálkozik. Nemcsak az aktuális Biblia-éve, a katolikus bibliai műveltség drágagyöngyeit gyűjtögetjük szorgalmasan magunk és mások nagy lelki hasznára.

9. A Lélek Jézusban

Jézus keresztségénél jelenik meg először. Keresztelő János három éves korától harminc éves koráig Qirbet Kumránban nevelkedett a zsidó papi fiúk kiváltságaival élve. Idős szülei boldogan vitték oda, mert ebben a pusztai remeteségben nemcsak enni adtak fiuknak, hanem az imádság és a Szentírás ismeretének mélységeibe vezették be. Amit a Lélekről mi tudunk, mint az Ószövetség ismeretanyagát, azt ő is tudhatta. A fennmaradt kumráni íráskor ezt tanúsítják. A Jordán partján kezdte meg küldetését: „Meg van írva Izajás prófétánál: Íme, elküldöm küldöttemet színed előtt, aki elkészíti utadat. A pusztában kiáltónak szava: Keressétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit” (Iz 40,3) Megtérni, megtisztulni kitódul hozzá a zsidók népe. Kereszteli is azokat, akik hisznek neki, hogy már a földön él a várva-várt Messiás, és oda látogat majd hozzá. Aki fel akar készülni méltó fogadására, bánja meg bűneit, és hite jeléül vegye fel a bűnbánat keresztségét. Nyíltan hirdette: „Utánam jön, aki erősebb nálam, akinek nem vagyok méltó leborulva megoldani a saruja szíját. Én vízzel kereszteltelek titeket, ő pedig Szentlélekkel fog benneteket megkeresztelni” (Mk 1,7-8) Máté kiegészíti ezt: „Ő Szentlélekkel és tőzzel fog megkeresztelni titeket” (Mt 3,11) a tűz, a láng a Szentlélek jelképe, mint az első pünkösdi Lélek-áradásakor

volt tapasztalható. Jézus valóban felkereste Jánost, sőt beállt a bűnbánók közé és kérte János keresztségét. János tiltakozott, hiszen erre Jézusnak nem volt szüksége. Jézus azonban így akart jó példát adni, és jelezte, hogy az Ő általa adandó keresztség szentsége vízzel és Szentlélekkel nyerhető el. Megkeresztelkedése után János állt és figyelte Jézust. Várta az utolsó jel beteljesülését: „Láttam, hogy a Lélek, mint galamb, leszáll az égből és rajta maradt. Nem ismertem őt, de aki azért küldött, hogy vízzel kereszteljek, azt mondta nekem: Akire látod a Lelket leszállni és rajta maradni, ő az, aki Szentlélekkel keresztel. Én láttam, és tanúságot tettem arról, hogy ő az Isten Fia” (Jn 1,32-34)

10. János figyelj, hogy a Jézussal kapcsolatos isteni tanúságtétel teljessé válik-e?

Ez akkor következik be, amikor a Jézus fölött lebegő galamb alakjában jelen lévő Szentlélek ereje sugározza a megváltásra szükséges erőt emberi Jézus természetének, ugyanakkor megszólal az égből az Atya hangja: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem” (Lk 3,22) Ezzel beteljesedik a zsoltáros ezer éves jóvendölése: „Hirdetem az Úr rendeletét: Mert így szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzetelek téged. Kérd tőlem, és odaadom neked a nemzeteket örökségedül, s osztályrészedül a föld határait. Kormányozd őket vasvesszővel, cserépedényként törd össze őket” (Zsolt 2,7-9) Dávidban is a Szentlélek ébresztette ezeket a titokzatos gondolatokat. Hogyan lehetett volna fogalma a maga korában ismeretlen Szentháromság személyeiről? Hogyan érthette, hogy Istenben nincsen múlt és jövő, csak örök jelen? Hogyan sejtette, hogy késői unokája, a Messiás, amikor majd ott áll küldetése elején a Jordán-parton, akkor is érvényes igazság lesz, hogy isteni Személyként az örök mában születik az Atyától, amikor emberi természete már harminc esztendő. A csak az Atyát ismerő izraeliták kellő értés nélkül imádkozhatták, de a mi okulásunkra állandóan észben tartották, nekünk őrizték a tény, hogy a mi majd rácsodálkozhassunk a Gondviselés rendjében kifejlő igazságra. Ki ne csodálkoznék, ha a Názáretből érkezett, a Szentháromság tagjaként bemutatott Jézus egyéb gyönyörű távlatokat is láthatott ősapja ezeréves

látomása alapján is, nemcsak Istenként: Azzal a nappal megnyílt előtte az összes nemzethez vezető út. Neki kérnie kell, az Atya pedig adja őket. Igaz, ennek lesznek még feltételei: Negyven nap múlva nyilatkozhat csak János erről a feltételről, akkor hallhatják meg ketten, és tudatosulhat bennük ez a küldetés: „Másnap látta (János), hogy Jézus közeledik hozzá. Erre így szólt: Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világűneit” (Jn 1,29) Ő, miután majd elvette az összes ember bűnét keresztalálával, utána mondhatja el végrendeletként tanítványainak: „Menjetek el az egész világra, és hirdesétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni fog, aki pedig nem hisz, az elkárhozik”. (Mk 16,15-16) a nagy koordinátor, a Szentlélek ezeket a szálakat mind öröktől fogva kezében tartotta. Kibontakoztatta a maga idejében, hogy Isten tervei megvalósuljanak. Nekünk pedig most nyitogatja szemünket, fülünket, hogy rácsodálkozzunk, és élvezzük annak tudatát, hogy mi is részesei vagyunk ebben az üdvösséges, örök tervben. A Lélek műveli mindezt, Ő valósítja meg, hozza napvilágra Isten terveit, de maga láthatatlan. A Fiú cselekszik: keresztelkedik, az Atya beszél: a Lélek néma, de a jelenléte fontos: Ő kapcsolja össze az Atya és a Fiú jelenlétét. Megnyitja az eget, mintegy kiröpi onnan a Fiú fölé, a támadt résen át pedig hangzik az Atya szava. „Közli Jézusnak a tetszés, a büszkeség, a szeretet szavát, az Atyától jövő szeretetét, és ő helyezi Jézust a Fiú mivoltának megfelelő magatartásba. A Lélek által száll fel az Atyához Krisztus konszekrációja, a szeretett Fiú áldozatának zsengeje” A magyar népének mindezt így összegezi: „János áll a part felett, Véle hívő nagy sereg, S íme, Jézus lép oda, Mint a hajnal csillaga. Nincs homály, itt a nap, minden új fényt kap. János ujjal rámutat, Készít néki tört utat, ím, a Bárány, ím, aki Bűneinket elveszi. És az Úr a vízbe lép Bűnös ember mása kép. És meghajtva szent fejét, kéri a kereszt jelét. Áhítattal néz a nép, s kettényílik a nagy ég, Száll a Lélek, szent galamb, s a magasból kél a hang. Ím, szerelmes egy fiam! Minden kedvem benne van. Hallgassátok mindig őt! Isten, erre adj erőt! „(Ho 45,1-3.5-6)

11. Jézus a Szentlélektől fogantatott

Jézus és a Szentlélek kapcsolatának bemutatását a Jordán-parti eseményekkel kezdtük, de ez nem azt jelenti, hogy ez a történet ott kezdődött. Az Ószövetségben sok esetben olvassuk, hogy a Gondviselés kiszemelt valakit egy bizonyos küldetésre, és felnőttként, kész emberként megszólítja, megragadja, felruhazza erővel, és sikerre viszi Isten tervét. Így hívta meg Isten Mózeset nyolcvan évesen, Dávidot ifjan. Voltak olyanok is, akiknek fontos küldetését születésük előtt meghirdette az Úr. Sámsonét a mezőn dolgozó édesanyjának hirdeti az angyal: „Te meddő vagy és nincs gyermeked; de foganni fogsz és fiút szülsz Isten nazírja lesz gyermekeségtől és anyja méhétől. Ő kezdi majd megszabadítani Izraelt a filiszteusok kezéből (Bír 13,3-5) Sámuel anyja forró imája könyörgi ki Istentől: „Seregek Ura, ha letekintesz és meglátod szolgálód nyomorúságát, ha megemlékezel rólam, és nem feledkezel el szolgálódról és fiúmagzatot adsz szolgálódnak, akkor az Úrnak adom őt élete valamennyi napján, és borotva nem éri a fejét” (1Sám 1,11) Keresztelő Jánost már születése előtt három hónappal meg is szenteli a Szentlélek. (Lk 1,15) Jézussal más a helyzet. A Jordán partján lesz nyilvánvalóvá szoros kapcsolata a Szentlélekkel. Ott avatja ugyanis fel Isten Lelke Jézus emberségét az öröktől fogva rendelt küldetésre, majd bemutatja Őt az embereknek, mint Isten Szolgáját, akinek eljöttét a próféták századokon át jövendölték, sőt, a bűnbeesés után maga Isten ígért meg az összetört szívű összüdőknak (Ter 3,15) Hangsúlyoznunk kell: a Szentlélek Jézusnak csak emberi természetét avatja a szolgálatra, hiszen Jézus személye szerint Isten, Ő a Fiú, aki az Atyával együtt, egyetlen leheléssel származtatja a Szentleket. Már Jézus fogantatásában tevékeny szerepet kap a Szentlélek. „Az angyal folytatta: Ne félj, Mária! Kegyelmet találtál Istennél. Íme, méhedben fogansz és fiút szülsz, és Jézusnak fogod nevezni. Mária erre megkérdezte: Miképpen lesz ez, hiszen férfit nem ismerek? Az angyal ezt felelte neki: A Szentlélek száll rád, és a Magasságbeli ereje megárnnyékoz téged; ezért a Szentet is, aki tőled születik, Isten Fiaának fogják hívni” (Lk 1,30.34-35) Ugyanezt jegyzi fel az első evangélista is: „Az angyal álmában megjelent (Józsefnek) és így szólt: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami őbenne fogantatott, a Szentlélektől van”. (Mt 1,20) Jézus foganása tehát nem a Teremtőtől adott csodálatos rend szerint történik. Mária érett petesejtjét nem apai

közreműködés termékenyíti meg, hanem a szokott életláncot felfüggesztve Isten teremő erejéből válik emberré. Ez nyilván mindhárom isteni Személy közös műve, hiszen nem benső, szentháromságos élet-, hanem külső, a teremtett világ felé ható isteni tevékenység, ami szükségképpen közös mű. De méltán mutatja be az angyal úgy, mint a Szentléleknek tulajdonított művet. A közös mű, mint cselekvés, az isteni akarathoz tartozik, a Szentlélek származása viszont az isteni akarat működéséhez kapcsolódik. Mindebből következik, hogy Jézus embersége különbözik az üdvtörténet mindegyik kiválasztottjától, mert azokat Isten kiválasztja az emberek közül, aztán megszenteli, tehát magához közelebb emeli, Jézusban viszont Isteni Személyének fősege alatt szorososan össze van kötve embersége az istenséggel, ennek következtében embersége nem megszentelt, szentté tett, hanem egyértelműen Szent.

12. Jézus a Lélekben cselekszik

Jézus nagy harcot vív ősellenségével, a sátánnal: „Jézus pedig telve Szentlélekkel visszatért a Jordántól, és a Lélek a pusztába vitte negyven napra, és megkísértette az ördög” (Lk 4,1) Jézus magatartásában a Lélek rejlik, mint a cselekvés forrása. Ő indítja cselekvésre: „Jézus pedig a Lélek erejében visszatért Galileába, és a híre elterjedt az egész környéken. Tanított a zsinagógáikban, és mindenki dicsőítette” (Lk 4,14) Jézus isteni küldetését is igazolja azzal, hogy ki tudja űzni a megszálltakból az ördögöt a Lélek által, akit hallgatói és ellenségei is jól ismertek a zsidó hagyományokból: „De ha én az Isten Lelke által űzöm ki az ördögöket, akkor elérkezett hozzátok az Isten országa” (Mt 12,28) Amikor Názáretben Messiásként bemutatkozott, erre a szentlelkes kapcsolatra hivatkozott Izajás próféta jól ismert jövendölésére utalva: „Az Úr Lelke van rajtam: azért kent föl engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, elküldött, hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak, és látást a vakoknak, hogy szabadon bocsássam a megtörteteket, és hirdessek az Úr kedves esztendejét” (Lk 4,28-19) A Lélek tölti el örömmel, amikor boldoggá teheti az egyszerű, romlatlan lelkű embereket: „Abban az órában Jézus felujjongott a Szentlélekben és így szólt: Áldalak téged, Atyám, mennynek és földnek Ura, mert elrejtetted

ezeket a bölcsek és okosak elől, és feltártad a kicsinyek előtt. Igen, Atyám, így tetszett neked” (Lk 10,21) Jézus tehát az Atyával is érintkezik a Szentlélek által. Mivel fölkente a Lélek, azért tud annyi örömet szerezni a rászorulóknak: „hogy megvigasztaljak minden gyászolót, hogy a Sion gyászolóinak fejdíszat adjak a hamu helyett, öröm olaját a gyász helyett, dicséret palástját a csüggedés lelke helyett” (Iz 61,2-3) Ezért győz rosszon és halálon, igaz a szava, mert bensőséges a kapcsolata Istennel. Ő a várt Messiás és a szeretett Szolga. A Lélek Jézusban állandóan benne él, nem meg-meglátogatja őt, mint régen a prófétákat. A Lélek az övé: „De én az igazságot mondom nektek: Jobb nektek, ha elmegyek. Mert ha nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok, ha azonban elmegyek, elküldöm őt hozzátok” (Jn 16,7) Ennek magyarázata, hogy Ő is leheli, származtatja a Lelket, és a Szentháromság mindegyik Személye együtt művel mindent, ami nem a benső életüket érinti.

13. Jézus megígéri, hogy övéire is kiárasztja a Lelket

Jézus bővebben az utolsó vacsorán kezd beszélni a Lélekről. Érzékelteti, hogy eddig is vele volt a Lélek, de ő biztosította jelenlétével az apostolok hitét. Támogatta őket. Amikor elhagyja övéit, akkor lesz igazán szükségük az új Vigasztalóra: „Én pedig kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké: az igazság Lelkét, akit a világ nem kaphat meg, mert nem látja, és nem ismeri őt. De ti megismeritek őt, mert nálatok marad és bennetek lesz” (Jn 14,16-17) Jézus látható jelenléte megszakad: tanítványaitól előbb ideiglenesen, később állandóan nélkülözni fogják. Ezt a jelenléte pótolja a Lélek: „Ezt a Lélekről mondta, amelyet a benne hívők meg fognak kapni. A Lélek ugyanis még nem jött el, mert Jézus még nem dicsőült meg” (Jn 7,39) a Lélek a legkritikusabb percben is velük lesz majd? „Amikor bíróság elé hurcolnak titeket, ne aggódjatok előre, hogy mit beszéljete. Mondjátok azt, ami abban az órában megadatik nektek. Hiszen nem ti vagytok, akik szóltok, hanem a Szentlélek” (Mk 13,11) Ez a fenyegettség állandóan fennáll majd (Jn 15,18-21), de a Szentlélek is állandóan a tanítványokkal marad. (Jn 14,16-18)

14. A Szentlélek közreműködése

Az evangélisták úgy érzékeltetik a Szentlélek működését, hogy csak rendkívüli esetekben kell majd különös közreműködéssel segíteni a bíróság elé kényszerített tanítványokat: „Amikor bíróság elé hurcolnak titeket, ne aggódjatok előre, hogy mit beszéljete. Mondjátok azt, ami abban az órában megadatik nektek. Hiszen nem ti vagytok, akik szóltok, hanem a Szentlélek” (Mk 13,11) Halála előtt azonban tisztán jelzi, hogy erre az irányításra egész életükben rászorulnak. Jézust a történelem során mindig üldözik valahol. A tanítványok sorsa sem különb: „Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, a világ szeretné azt, ami az övé. Mivel nem vagytok a világból valók, hanem kiválasztottalak titeket a világból, azért gyűlöl benneteket a világ. Amikor pedig eljön majd a Vigasztaló, akit elküldök majd nektek az Atyától, az igazság Lelkét, aki az Atyától származik, ő majd tanúságot tesz rólam; de ti is tanúságot tesztek, mert kezdettől velem vagytok” (Jn 15,18-19.26-27) Ehhez a Szentlélektől kapnak majd erőt: „Én pedig kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké; az igazság Lelkét, akit a világ nem kaphat meg, mert nem látja, és nem ismeri őt. De ti megismeritek őt, mert nálatok marad és bennetek lesz” (Jn 14,16-17) Jézus kezdettől hirdeti, vallja és szereti az Atyát. „Mert nem magamtól beszéltem, hanem aki küldött engem, az Atya, ő parancsolta meg nekem, hogy mit mondjak, és mit beszéljek. Tudom, hogy az ő parancsa örök élet. Amit tehát én beszélek, úgy mondom el, ahogy az Atya mondta nekem” (Jn 12,49-50) így kell majd a tanítványoknak is tanúskodniuk Jézusról: „Ti azonban vigyázzatok magatokra. Átadnak majd benneteket a törvényszékeknek, meg fognak verni a zsinagógákban, helytartók és királyok elé állítanak benneteket énérettem, hogy tanúságot tegyetek előttük” (Mk 13,9) Amíg Jézus közöttük élt, addig Ő volt a Vigasztaló (Paraklétoz), aki minden veszedelemből kimentette őket: „Amíg velük voltam, megtartottam őket nevedben, akiket nekem adtál. Megőriztem őket, és senki más nem vett el közülük, csak a kárhozat fia, hogy az Írás velük beteljesedjék” (Jn 17,12-13) a Szentlélek Jézus távozása után állandóan a tanítványokkal marad. Eszükbe juttatja a tőle hallott igazságokat, csodákat. Erőt ad nekik, hogy bátran szembenézzenek mindenkivel, hatalommal és tudománnyal bővelkedőkkel. A Szentlélek „amikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről,

az igazságról és az ítéletről: vagyis a bűnről, hogy nem hisznek bennem, az igazságról, hogy az Atyához megyek, és többé nem láttok engem; és az ítéletről, hogy ennek a világnak a fejedelme megítéltetett” (Jn 16,8-11)

15. Jézus rendelkezik a Lélek felett

Jézus meghalt ugyan, de harmadnapra fel is támadt, ahogyan azt előre megmondta tanítványainak. Ha halott marad embersége, a tanítványok nem kapták volna vissza a kínhalál láttán elvesztett hitüket. Nem adhatott volna parancsot nekik, hogy menjenek az egész világra hirdetni Jézus győzelmét, a megváltás örömét. A halott felett nem örülni szokás, hanem gyászolni. Nem látták volna Őt a mennybe menni. Nem hitték volna el neki, hogy helyet készít odafenn a számukra. És nem hitték volna el azt sem, hogy más Vigasztalót küld az Atyától. De Jézus feltámadt, igazolta magát övéi előtt, beszélgetett velük negyven napon keresztül, és a mennybemenetele diadalát megmutatta nekik: „Eljött az óra, hogy az Emberfia megdicsőüljön” (Jn 12,23) Eljön annak az ideje is, hogy akiket megváltott, összegyűjtse: „Én pedig, ha majd felmagasztalnak a földről, mindent magamhoz vonzok” (Jn 12,32) A művet pedig veletek folytatja a Szentlélek: „Miután tehát Isten jobbjára felmagasztalta őt, és elnyerte az Atyától a Szentlélek ígérését, kiárasztotta azt, akit ti láttok és hallotok” (ApCsel 2,33)

16. Az Egyház megkapja és befogadja a Szentlelket

Az Egyházat Jézus Krisztus alapította. Az Ő halálával megszerzett kegyelmekből fakad és erősödik az Egyház élete. Ez a kegyelem azonban már a Szentlélek kezéből árad ránk, ahogy az Úr figyelmeztette mennybemenetele előtt tanítványait: „Ne távozzanak el Jeruzsálemből, hanem várjanak az Atya ígérétére. Azt hallottátok tőlem, hogy János csak vízzel keresztelt, ti azonban néhány nap múlva Szentlélekkel fogtok megkeresztelkedni. A Szentlélek eljövetele pedig erővel tölt majd el benneteket, hogy tanúságot tegyetek rólam Jeruzsálemben és egész Júdeában, Szamariában

egészen a föld határáig”. (ApCsel 1,4-5.8) Az Atya és a Fiú a Szentlélek által akarja megadni az erőt az igazság megértéséhez és a szeretet önfeláldozó gyakorlásához. Isten egyetemes Egyházát akarják létrehozni az egész földön. Az apostolok utolsó kérdésére válaszol Jézus a mennybemenetele előtti percekben: „Uram, talán most állítod helyre Izrael országát? Ő azonban azt mondta nekik: Nem a ti dolgotok, hogy ismerjétek az időköt és a korszakokat, amelyeket az Atya saját tetszése szerint határozott meg”. (ApCsel 1,6-7) Hozzátehetjük bátran, ugyanez vonatkozik az új Egyház területi berendezkedésére is. Ehhez az akarathoz kell újjászületni vízből és Szentlélekből: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3,5) Az öreg farizeus, Nikodémus, valószínűleg rásejtett, hogy itt arról van szó, hogy nem elég Ábrahám magvából születni: „Ami a testből születik, az test, és ami a lélekből született, az lélek. Ne csodálkozz, hogy azt mondtam neked: szükséges újra születnetek. A szél ott fúj, ahol akar. Hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hová megy. Így van mindaz, aki a Lélekből született” (Jn 3,6-8) Isten új választott népe tehát vízből és Szentlélekből születik. Ennek a történetét újabban szívesen mondják a Szentlélek evangéliumának. Amint az előző részekben már utaltunk rá, az Ószövetségben is ténykedett a Lélek, de ott még rejtettebb volt a működése. Lassan mutatkozott meg a hatása. Ezek a rejtettebb formák az Újszövetségben is előfordulnak. Ilyenek a rendkívüli csodák és tettek az első pünkösdkor: „Hirtelen zaj támadt az égből, olyan, mint a heves szél zúgása. Betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd pedig szétoszló nyelvek jelentek meg nekik, olyanok, mint a tűz, és leereszkedtek mindegyikükre. Ekkor mindnyájan beteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni, amint a Szentlélek megadta nekik, hogy szóljanak” (ApCsel 2,2-4) Eme jelek hatására szaladnak oda tömegestül a zsidó pünkösdköt ünneplők: „a zaj hallatára tömeg verődött össze, és teljesen elképedtek, mivel mindenki a tulajdon nyelvén hallotta beszélni őket. Mindnyájan álmélkodtak és csodálkoztak: Íme, ezek, akik beszélnek, ugye mindnyájan galileaiak? Hogyan halljuk hát mégis mindannyian a saját nyelvünket, amelyben születünk?” (ApCsel 2,6-8) Megdöbbenő csodák történnek az apostolok keze által: „Péter azonban így szólt: Ezüstöm, aranyam nincs, de amim van, azt neked adom: a Názáreti Jézus Krisztus nevében kelj föl és járj! Azzal megfogta jobb kezénél, és fölemelte. Erre azonnal erő szállt a lábába

és talpába, úgyhogy fölugrott, állt és járt-kelt”. (ApCsel 3,6-8) Később annyi csoda történt általuk, hogy „a betegeket kivitték az utcákra, hordágyakra és ágyakra rakták őket, hogy amikor Péter arra megy, legalább az árnyéka érje valamelyiküket, s megszabaduljanak betegségeiktől” (ApCsel 5,15) a tanítványok számuk gyors szaporodása ellenére is egységesek maradtak. A Szentlélek vigyázott az egységre, az igazság és szeretet csorbítatlanságára. Jó példa erre Ananiás és Szafira története. Az idős házaspár hazudott a közösségnek, azonnal meg kellett halniuk: „Nem embereknek hazudtál, hanem Istennek” (ApCsel 5,4)

17. A Szentlélek Szent Pál leveleiben

A Szentlélek a keresztényekben Krisztus dicsősége. Jézus feltámadása az Ő megdicsőülése. A Szentháromság mint a teremtett világban mindent, ezt is közösen művelte. Pál a Szentléleknek tulajdonítja. Van ehhez teológiai alap? A Szentlélek az isteni akarat működése során származik, a feltámasztás pedig ugyancsak isteni tett a Léleknek tulajdonítva, amint azt már Ezekiel csontmező látomásából is jól ismerjük (Ez 37,1-10) „S ha annak Lelke lakik bennetek, aki feltámasztotta Jézust halottaiból, akkor Ő, aki feltámasztotta Jézus Krisztust halottaiból, életre kelti halandó testeteket is a bennetek lakó Lelke által” (Róm 8,11) Mi ugyanígy feltámadunk majd a maga idejében, és ez a Léleknek köszönhető „Mi pedig mindnyájan, miközben fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét, ugyanarra a képmásra változunk át dicsőségről dicsőségre az Úr Lelke által” (2Kor 3,18) Pál összeköt két fontos gondolatot: a keresztényben Krisztus az éltető erő: „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem. Amit pedig most a testben élek, azt az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem” (Gal 2,20) Ugyanakkor arról is szól, hogy a Lélek is ezt műveli: „Mert a Krisztus Jézusban való élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől”. (Róm 8,2) Krisztus Jézusban lenni annyi, mint a Lélekben élni: „Nincs tehát már semmi kárhóztató ítélet azok ellen, akik Krisztus Jézusban vannak. A testi ember ugyanis a testi dolgokra törekszik, a lélek embere pedig a lelkiekre törekszik”. (Róm 8,1,5)

18. A Lélek jelei

Aki a Lélekben él, még nem jelenti azt, hogy már megragadta a Lelket, hanem ez még a hitben való élet, de már valódi belátás, a Lélek jelenlétének bizonyos jelek által való megtapasztalása. Ilyen külső jelek: vannak apostolok, próféták, tanítók, történnek csodás gyógyulások (vö. 1Kor 12,28), ezek mellett bensőnkben tapasztalt jelek: nyelvek, prófétálás, bölcsesség. (12,4-11) A legfontosabb ezek után következnek: a hit, remény és szeretet (vö. 1Kor 12,31; 13,13) Ezek az evangéliumot szolgálják és tanúsítják: „Mi ugyanis az evangéliumot nem csak szóval hirdettük nálatok, hanem erővel és Szentlélekkel is, és egész teljességgel” (1Tessz 1,5) „Szüntelenül hálát adok Istenemnek értetek Isten kegyelméért, amely megadatott nektek Krisztus Jézusban, hogy mindenben gazdagok lettetek őbenne, minden ígében és ismeretben. Mert Krisztus tanúbizonysága megerősödött bennetek”. (1Kor 1,4-6) Mindegyik jel felfedi előttünk a Lélek személyes jelenlétét valamilyen okozatban: megismerjük mint Isten Lelkét: „Mi azonban nem a világ lelkét kaptuk, hanem azt a Lelket, amely Istentől van, hogy megismerjük, amit Isten nekünk ajándékozott” (1Kor 2,12) Megismerjük, mint bennünk lakót és bizonyágtevőt: „Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt tanúságot, hogy Isten fiai vagyunk”. (Róm 8,16) Felfedi a közbenjárót: „Hasonlóképpen a Lélek is segítségére van erőtlenségünknek, mert nem tudjuk, miképpen kell kérnünk, amit kérünk; de maga a Lélek jár közben értünk, szavakba nem foglalható sóhajtásokkal” (Róm 8,26) Ő a lelkünkhöz csatlakozik és kiált a szívünkben: „Mivel pedig fiak vagytok, Isten elküldte Fiának Lelkét szívünkbe, aki azt kiáltja: Abba, Atya! Tehát többé nem vagy már szolgál, hanem fiú, ha pedig fiú, akkor örökös is az Isten által” (Gal 4,6-7)

19. A Szentlélekből új élet fakad

Az Ószövetség a mózesi Törvény korszaka. Saul ifjú korában azért kerül Jeruzsálembe, hogy az ottani rabbi-iskolában jól elsajátítsa a Törvény előírásait. Ebben nő fel, rajongva szereti. A keresztényekben hitehagyókat lát, akiket vissza kell téríteni Istenhez. Kínzásoktól sem riad vissza, István

diákonus kivégzésénél ő a főtanú. Amikor a damaszkuszi kapu közelében Jézus megjelenik neki, megváltozik. Felismeri, hogy a Törvény korszakának vége. A forrás már Jézus és az Ő Lelke. A Törvény még a megváltásra való felkészülés ideje és állapota volt, most már Jézus Lelke működik a beteljesülés idején. Eddig az emberiség a pokol várományosa volt, most Jézus Lelke az élet forrása. Életet sugároz a világra. A régi szövetség elavult: „Most azonban, miután meghaltunk annak, ami minket fogva tartott, felszabadultunk a törvény alól, hogy új lélekben szolgáljunk, és nem az elavult betű szerint” (Róm 7,6) a Törvény átokkal fenyegette azt, aki megszegi, Krisztus ellenben Ábrahám áldását kínálja: „Krisztus megváltott minket a törvény átkától, amikor átokká lett értünk, mert írva van: Átkozott mindaz, aki a fán függ (MTörv 21,23) Ez azért történt, hogy Ábrahám áldása Krisztus Jézusban a pogányokra is rászálljon, és hogy a Lélek ígését megkapjuk a hit által” (Gal 3,13-14) Jézus óta nem hagyatkozhatunk a Törvényre: „Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a Léleké: mert a betű öl, a Lélek pedig éltet” (2Kor 3,6) a bűn a test törvényét bilincselte ránk, a Lélek pedig az igazság állapotát hozza: „Tudom ugyanis, hogy a jó nem lakik bennem, azaz a testemben; mert megvan bennem az akarat a jóra, de a jót megtenni nem tudom. Ó én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálnak testétől? Isten kegyelme Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Így tehát én magam az értelmem által Isten törvényének szolgálók, a test által azonban a bűn törvényének” (Róm 7,18.24-25) „Ha annak Lelke lakik bennetek, aki feltámasztotta Jézust halottaiból, akkor ő, aki feltámasztotta Jézus Krisztust halottaiból, életre kelti halandó testeteket is a bennetek lakó Lelke által” (Róm 8,11) a test cselekedeteit felváltják a lélek gyümölcsei: „a test cselekedetei nyilvánvalók: paráznaság, tisztátalanság, bujaság, bálványimádás, mágia, ellenségeskedés, viszálykodás, versengés, harag, veszekedés, széthúzás, szakadás, irigykedés, részegeskedés, tobzódás és hasonlók. Ezekről előre mondom nektek, mint előbb is mondtam, hogy akik ilyen dolgokat tesznek, nem nyerik el Isten országát. A Lélek gyümölcsei pedig: a szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás. Ilyenek ellen nincsen törvény. Akik pedig Krisztus Jézuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és kívánságokkal együtt. Ha a Lélek által élünk, járjunk is a Lélek szerint”. (Gal 5,19-25) a Lélekben minden ajándékot megkaptunk az örök életre, de egyelőre csak fogla-

lóként: „Ő az, aki pecsétjével megjelölt minket, s a Lélek zálogát adta szívünkbe” (2Kor 1,22) „Aki foglalója örökségünknek, amíg Isten teljesen meg nem váltja tulajdonát dicsőségének magasztalására” (Ef 1,14) a Lélek harcra szólít a test ellen: „Ti azonban nem testi, hanem lelki emberek vagytok, ha valóban Isten Lelke lakik bennetek. Akiben viszont nincs meg Krisztus Lelke, az nem az övé. Ha ugyanis a test szerint éltek, meghaltok, de ha a lélekkel megölititek a test cselekedeteit, élni fogtok” (Róm 8,9.13) „Ne szomorítsátok meg Isten Szentlelkét, aki által meg vagytok pecsételve a megváltás napjára” (Ef 4,30) Az apostol szerint a Szentlélek fontos feladata, hogy Krisztus gyermekeit alakítsa át felnőtté: „Én azonban, testvérek, nem beszélhettem nektek, mint lelkieknek, hanem mint testieknek, mint kisdedeknek Krisztusban” (1Kor 3,1)

20. A Lélek ajándéka az Egyház születése

Az Ószövetség felkészítés volt Krisztus eljövételére. Ezt irányította a Lélek. Ezért a Nicea-konstantinápolyi hitvallás így fogalmaz: „Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és Fiútól származik, Akit épp úgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút. Ő szól a próféták szavával. De már az Apostoli Hitvallásban is nagyon fontosnak tartották kimondani ezt az alapvető igazságot: „Hiszek Szentlélekben; egy katolikus, keresztény Anyaszentegyházat”. Ezért az Atya és Fiú után érzékelhetően kellett a Léleknek megmutatkoznia az első keresztény pünkösdi Lélek-áradásban: „Hirtelen zaj támadt az égből, olyan, mint a heves szélvész zúgása. Betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd pedig szétoszló nyelvek jelentek meg nekik, olyanok, mint a tűz, és leereszkedtek mindegyikükre. Ekkor mindnyájan beteltek Szentlélekkel és különféle nyelveken kezdtek beszélni, amint a Szentlélek megadta nekik, hogy szóljanak”. (ApCsel 2,2-4) Megalakult ettől az Egyház= Szent-ház, szent családi közösség. Azóta sokan állították, hogy az ő különálló közösségük is a Szentlélektől született. Csakhogy a Szentlélek egy közösséget hozott létre, egyesített, nem szétszakított. A problémával ezután nem is érdemes foglalkozni. Ő ad erőt a százhuszas krisztusi csapatnak a további terjeszkedéshez, egységbe kovácsolva a húsnyelvű tömegeből háromezret.

Az Egyházban találjuk meg biztosan a Lelket, és rajta keresztül nyitunk rá az Egyház titkára. A Lélek-adta különös kegyelmek, a karizmák is ezt az egységet szolgálják. „A Lélek megnyilvánulásait mindenki azért kapja, hogy használjon vele” (1Kor 12,7) Aztán fel is sorolja eme adományokat a további versekben. „Aki prófétál, az egyházat építi” (1Kor 14,4), „Ti is benne épültök egybe Isten lakóhelyévé a Lélekben” (Ef 2,22) „Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté keresztelkedtünk, akár zsidók, akár görögök, akár szolgák, akár szabadok; és mindnyájunkat egy Lélek itatott át”. (1Kor 12,13). „Igyekeztek megtartani a lelki egységet a béke kötelékében. Egy a test és egy a Lélek, amint hivatásokat is egy reménységre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindenkinek Atyja, aki mindenek fölött áll, mindent áthat és mindenben benne van” (Ef 4,3-6) „Tegyétek örömeimet teljessé azzal, hogy egyetértők vagytok, ugyanazon szeretet van bennetek, és együtt érezve ugyanarra törekedtek” (Fil 2,2) Ez a Lélek kizárja a szakadást a legnemesebb karizma, a szeretet által (1Kor 13) ”Ha a Lélek által élünk, járjunk is a Lélek szerint!” (Gal 5,25) Isten Lelke, éppúgy, mint a Fiú, az Atyához vezet bennünket: Az egy Atyának egy családja van, ezt itt a földön kell kialakítani, és úgy vezetni az Atyához a mennybe: „Nekünk azonban kinyilatkoztatta Isten a Lélek által; mert a Lélek mindent kikutat, még az Isten mélységeit is. Mert ki ismeri az emberek közül az ember benső dolgait, ha nem az ember lelke, amely benne van? Éppúgy Isten benső dolgait sem ismeri senki, csak Isten Lelke”. (1Kor 2,10-11) a Lélek által ismerjük meg és dicsőítjük Jézus Krisztust: „Ezért tudtokra adom, hogy senki, aki Isten Lelke által szól, nem mondja: Átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Jézus az Úr, csakis a Szentlélek által”. (1Kor 12,3) Imádkozni is a Lélek segít: „Hasonlóképpen a Lélek is segítségére van erőtlenségünknek, mert nem tudjuk, miképpen kell kérnünk, amit kérünk, de maga a Lélek jár közben értünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal”. (Róm 8,26) Ő ad biztatást, hogy a végtelen Isten Atyának merjük szólítani: „Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét csak féljete, hanem a gyermekké fogadás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: Abba, Atyánk!” (Róm 8,15) „Mivel pedig fiak vagytok, Isten elküldte Fiának Lelkét szívünkbe, aki azt kiáltja: Abba, Atya! Tehát többé nem vagy már szolga, hanem fiú; ha pedig fiú, akkor örökös is Isten által”. (Gal 4,6-7) Köszönjük meg Istennek, hogy erre a fenséges kinyilatkoztatásra méltóknak talált minket!

Tartalom

Isten Országa a Bibliában 3-29.

1. Jézus Poncius Pilátus előtt áll
2. Az ószövetségi Izrael, mint Isten országa
3. A Biblia részletezi Istennek, mint királynak a fogalmát
4. Isten országa és az izraelita királyság kapcsolata
5. A próféták minden királynak szemére vetik, hogy eltérnek Jahveh akarától
6. Isten végtelen szeretetének millió jele ellenére Jahveh kiszorult a zsidók életéből
7. Az utolsó ószövetségi fejlemények
8. Elérkezett hozzátok az Isten Országa
9. Az apostolok is ezt hirdették
10. Az első emberpár súlyos bűnével kizárta magát és utódait is az Isten Országából
11. Isten Országának látszólagos ellenmondásai
12. Jézus az Ószövetséggel ellentétben szerényen indítja az Isten Országának újszövetségi, beteljesült formáját
13. Isten Országa szakaszosan növekszik Jézus nyilvános működésével Isten Országa az időbe lép be
14. Hogy lehet bejutni Isten Országába?
15. Isten Országa az Ószövetségben fokozatosan alakult, fejlődött a teokratikus királysággal

A Szentlélek a Bibliában 30-54.

1. Isten Lelke az üdvösség szolgálatában
2. Minden emberi ismeret az érzékeléssel kezdődik
3. A húsvét ünnepe eredetileg Isten népének, Izraelnek Egyiptomból, a rabszolgaság házából való szabadulást jelentette
4. Az Isten Lelke, mint a Messiás pecsétje
5. A prófétáknak adott Lélek, a rabiknak nevezett

- őspróféták idejében
6. A próféták és az Úr Lelke
 7. A Lélek a meglátogatott lelket az Isten Szava előtt teljesen kitárja, megláttatja vele Isten dicsőségét
 8. A Lélek megszenteli a Messiás küldetését
 9. A Lélek Jézusban
 10. János figyelni, hogy a Jézussal kapcsolatos isteni tanúságtétel teljessé válik-e?
 11. Jézus a Szentlélektől fogantatott
 12. Jézus a Lélekben cselekszik
 13. Jézus megígéri, hogy övéire is kiárasztja a Lelket
 14. A Szentlélek közreműködése
 15. Jézus rendelkezik a Lélek felett
 16. Az Egyház megkapja és befogadja a Szentlelket
 17. A Szentlélek Szent Pál leveleiben
 18. A Lélek jelei
 19. A Szentlélekből új élet fakad
 20. A Lélek ajándéka az Egyház születése

Szentírási idézetek:

Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997

Borító kép:

Andrea del Castagno: A keresztfeszítés, 1450